

REFERAT Natur-, Miljø- og Planudvalget d. 24-09-2025

Mødedato Onsdag d. 24. september 2025 kl. 13:00

Mødested Mødelokale 5, Snorrebakken 66, Rønne

Mødedeltagere Mark Palmquist, Karen Lynn Jacobsen, Helle Munk Ravnborg, Søren Schow, Mikael Benzon

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Endelig vedtagelse af planlægning for et sommerhusområde ved Tejnvej.....	4
Igangsætning af lokalplan for hotelvirksomhed til midlertidig arbejdskraft i Rønne.....	7
Indmelde areal til energipark ved Energiø Bornholms landanlæg ved Sose.....	13
Principvedtagelse af skitser til omlægningsplaner/-projekter i Bornholms Regionskommune.....	17
Gebyr for godkendelse af byggeaffaldshåndtering ved større nedrivninger.....	21
Forlængelse af brandkontrakt med Falck Danmark A/S.....	23
Ansøgninger gennem Byg og Miljø.....	25
Elektronisk ansøgning til spildevandsområdet.....	27
Projektforslag vedr. etablering af el-patron på fjernvarmenettet, Allinge.....	29
Udmøntning af budget 2025 - omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen.....	31
Udmøntning af Komponents analyse fase 2.....	34
Flytning og udfasning af erhvervsklasserne.....	39
Anlægsbevilling til Børnehuset Vildanden. Renovering af toiletter og legeplads.....	43
Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård.....	47
Forsøgsordning for frie bymidter, etape 1 - Dams Gård.....	50
Anlægsbevilling til tag, vinduer og facader på Dams Gård.....	55
Anlægsregnskab for kabellægning af gadebelysning 2024.....	57
Orientering om budgetopfølgning BAT pr. 31/7 2025.....	59
Orientering om tømning af Miljøer sommeren 2025.....	61
Orientering om muligt samarbejde med BEOF om etablering af solcelle- og batterianlæg på BRKs 1.....	64
Gensidig orientering.....	66
Sager til høring.....	67
Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til anlæg af cykelsti mellem Vibegårds Runddel og Onsbæk.....	68
Lukket: Lukket punkt: Ankesagen omkring "Mad over bål" på Svaneke Havn.....	69

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter.

Fraværende

Mikael Benzon

Bemærkninger

Morten Riis deltog som suppleant for Mikael Benzon.

Juridisk Service har vurderet, om Helle Munk Ravnborg er inhabil i behandlingen af pkt. 10 Projektforslag vedr. etablering af el-patron på fjernvarmenettet. På det foreliggende grundlag vurderer Juridisk Service, at Helle Munk Ravnborg ikke er inhabil.

Udvalget følger Juridisk Services' vurdering.

Deltagere administrationen

Lisbeth Røgind, Teknisk direktør

Bjarne Sjelle Freund-Poulsen, Driftschef

Louise Lyng Bojesen, Beredskabs- og Miljøchef

Elise Ipsen, udvalgssekretær

Linda Matzen, leder af plan, byg og miljø

Punkt 2: Endelig vedtagelse af planlægning for et sommerhusområde ved Tejnvej

21/15735

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Forslag til kommuneplantillæg nr. 18 (bilag 1) samt lokalplan nr. 150 (bilag 2) for et sommerhusområde ved Tejnvej har været i høring fra den 28. maj 2025 til den 23. juli 2025. Der indkom to høringssvar i høringsperioden. Det ene høringssvar vedrører et ønske om større grunde, mindre sommerhuse samt præciseringer ift. terrænregulering. Det andet høringssvar er indsendt af grundejer, som mener, at sommerhusbebyggelsen vil falde fint ind i området og bevarer så meget natur som muligt.

Kommunalbestyrelsen skal beslutte, om planerne skal endeligt vedtages, og om planerne skal tilpasses som følge af høringssvarene.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Kommuneplantillæg nr. 18 og lokalplan nr. 150 for et sommerhusområde ved Tejnvej endeligt vedtages med de foreslåede ændringer, jf. sagsfremstillingen.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen godkendte den 22. maj 2025 forslag til kommuneplantillæg nr. 18 og lokalplan nr. 150 for et sommerhusområde ved Tejnvej. Planforslagene var herefter i otte ugers offentlig høring fra den 28. maj 2025 til den 23. juli 2025.

Oversigtskort med indtegnede planområde

Under den offentlige høring indkom der to høringssvar, som fremgår i deres fulde længde af bilag 3 og i resumeret form af bilag 4. Af bilag 4 fremgår også grundejers og administrationens bemærkninger til de enkelte høringssvar, som herunder gengives i kort form.

Det ene høringssvar er indsendt af grundejer og giver ikke anledning til forslag om ændringer.

Det andet høringssvar er indsendt af en nabo, som ønsker minimumsgrundstørrelsen ændret til 1.000 m², og det tilladte bebyggelsesomfang reduceret til en bebyggelsesprocent på 10. Det foreslås endvidere præciseret, at der kun må foretages én terrænregulering, og at terrænet skal fastsættes i forbindelse med byggeansøgningen.

Administrationen bemærker hertil, at der i lokalplanforslaget er fastsat et maksimalt bebygget areal på hver grund, og at der er udlagt fælles friarealer. Administrationen vurderer, at større grundstørrelser umiddelbart vil betyde, at sommerhusene vil blive spredt mere ud i området, hvilket enten vil være på bekostning af antallet af sommerhusgrunde eller på størrelsen af de fælles friarealer. Administrationen anbefaler derfor, at lokalplanforslagets bestemmelser om grundstørrelser og bygningsomfang fastfoldes som hidtil.

I forhold til terrænregulering foreslår administrationen at præcisere, hvordan bestemmelser, som omhandler højder, skal håndhæves.

Forslag til ændringer

På baggrund af de indkomne høringssvar, grundejers bemærkninger hertil samt redaktionelle overvejelser foreslår administrationen følgende ændringer:

1. Bestemmelserne omhandlende bygningshøjder (§ 5.4) og terrænregulering (§ 7.3) tilføjes følgende note:

I henhold til beregningsreglerne i bygningsreglementet (BR18) skal højder måles fra naturligt terræn eller et af kommunen fastsat niveauplan. På kortbilag 1 fremgår det ved vedtagelsen eksisterende/naturlige terræn.

Tidsbegrænset planlægningsmulighed

Sommerhusområdet ved Tejnvej er udpeget i landsplandirektiv 2021 for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen, der bortfalder den 15. januar 2026. Hvis planerne ikke vedtages og offentligt bekendtgøres inden fristen, fortabes planlægningsmuligheden.

Den videre proces

Såfremt kommunalbestyrelsen endeligt vedtager kommuneplantillæg nr. 18 og lokalplan nr. 150, vil planerne blive offentlig bekendtgjort og hermed træde i kraft. Fra ikrafttrædelsen vil der være en klagefrist på fire uger.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Bilag 1 - Forslag til kommuneplantillæg nr. 18

Bilag 2 - Forslag til lokalplan nr. 150

Bilag 3 - Indkomne høringssvar

Bilag 4 - Resumé af høringssvar og bemærkninger hertil

Punkt 3: Igangsætning af lokalplan for hotelvirksomhed til midlertidig arbejdskraft i Rønne

25/9114

Sagsgang

Natur-, Miljø-, og Planudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget orienteres

Økonomi- og Klimaudvalget beslutter

Formål med sagen

Grundet et stort omfang af byggeaktiviteter på Bornholm i de kommende år, er der behov for boligløsninger til de tilrejsende arbejdere.

Bornholms Regionskommune har modtaget en anmodning om etablering af hotelvirksomhed til midlertidig arbejdskraft på Strandvejen 175 i Rønne. Området er i kommuneplanen udlagt til hotelformål. Ejendommens ejer anmoder om at opføre ca. 65 småenheder.

Projektet kan muligvis realiseres ved udarbejdelse af lokalplan.

Økonomi- og Klimaudvalget skal beslutte, om planarbejdet skal igangsættes.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering i Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget.

Å

Direktionen indstiller, at

- Planlægningen for Strandvejen 175 igangsættes med afsæt i pkt. A-C jf. sagsfremstillingen.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 23-09-2025

Orientering givet.

Å

Beslutning Natur-, Miljø-, og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Helle Munk Ravnborg og Morten Riis kan ikke medvirke, idet de ikke ønsker at dispensere fra skovbyggelinjerne og dermed slå hul i det naturområde der ligger.

Å

Sagsfremstilling

Baggrund

Bornholm kigger ind i en tid med omfattende byggeaktiviteter, hvilket medfører et betragteligt antal tilrejsende arbejdere. Blandt andet har Rønne Havn et fortsat behov for tilrejsende arbejdskraft i forbindelse med udskibning og opsætning af vindmøller til havs. Derudover eksisterer der et behov hos bl.a. hospitalet og beredskabet for boliger til midlertidig arbejdskraft.

Kommunalbestyrelsen besluttede den 27. februar 2025 at igangsÅtte planlÅgning for midlertidige arbejderboliger pÅ et kommunalt ejet areal ved Aakirkeby. I den forbindelse har grundejer henvendt sig og stillet arealet ved Strandvejen 175 til rÅdighed til samme formÅl.

Projektområdet syd for RÅne. SÅndre Ringvej og Strandvejen fungerer som indfaldsveje til RÅne fra syd og lufthavnen. Området er med til at definere indgangen til RÅne.

Å

ProjektafgrÅnsning. Området er i dag en hestefold.

Å

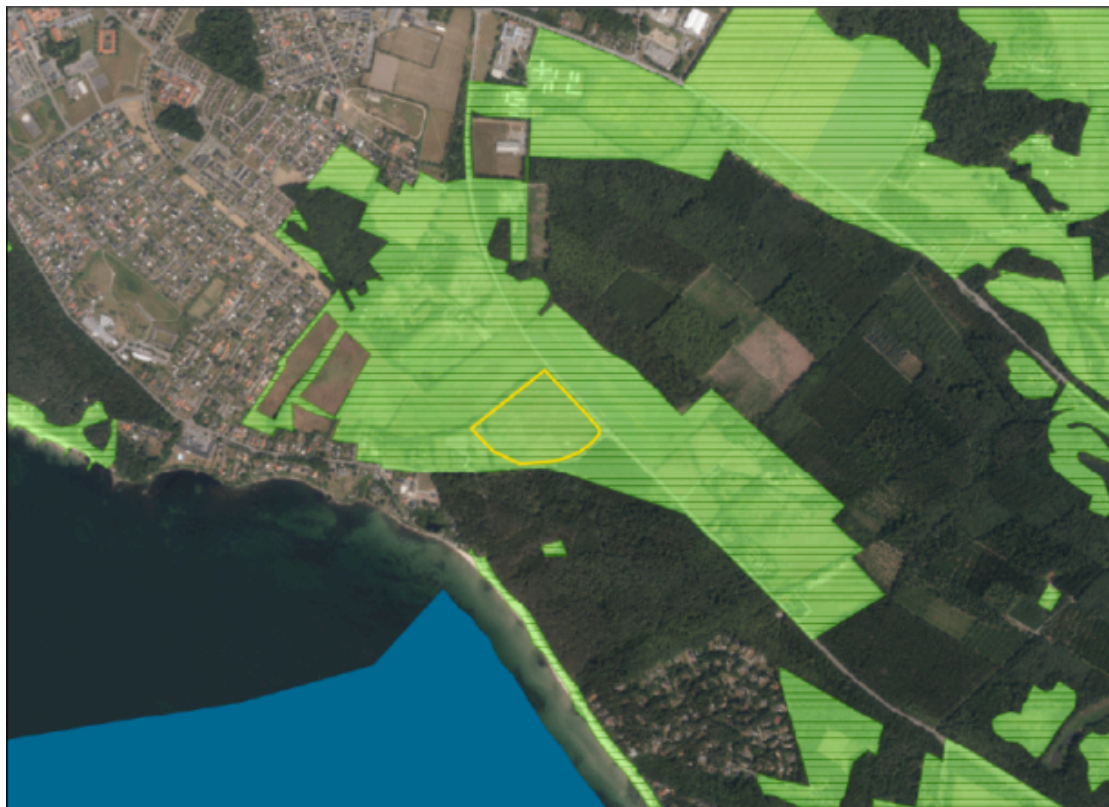
Eksisterende planforhold

Arealet er beliggende i landzone, og er udpeget til byudviklingsområde med reservation til hotelformål. Administrationen vurderer, at en anvendelse af området til kortvarige ophold af midlertidig arbejdskraft falder ind under betegnelsen hotelformål. Projektet kan muligvis, res ved udarbejdelse af lokalplan.

Planområdet er udpeget i landsplandirektiv af 2021 for udviklingsområder i kystnærhedszonen, hvorfor den kystnære placering for planlægningen ikke yderligere skal begrundes.

Å

Planområdet ligger i en zone, som er naturbeskyttet af den såkaldte skovbyggelinje, herunder markeret med grønt. Denne zone markerer 300 meter fra de omkringliggende skove.

Skovene nord, syd og øst for området kaster skovbyggelinje i hele projektområdet.

Sårligt om skovbyggelinje

Skovbyggelinjen er til for at sikre det frie udsyn til skoven og sikre værdifulde levesteder for plante- og dyreliv jf. naturbeskyttelsesloven. Området er omkranset af skove mod nord, øst og syd, som alle kaster skovbyggelinje i projektområdet. Inden for 300 meter af skoven må der derfor ikke placeres bebyggelse. Det er altså en forudsætning for projektets udførelse, at der kan dispenseres fra skovbyggelinjen.

Administrationen har i den forbindelse været i dialog med Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Her blev det drøftet hvordan en udformning af projektet kan tilgodese beskyttelseshensynet på bedst mulig vis og bedst sikre de eksisterende skovnære kvaliteter. Sammen med grundejer arbejdes der videre med at finde en optimal placering på grunden, som modvirker de negative påvirkninger.

At bygge i nærhed af skov vil altid være et kompromis, som dels begrænser omfanget af et byggeprojekt, men i lige så høj grad begrænser natur- og oplevelseskvaliteter relateret til skovene.

Anmodningens indhold

Med projektet ønsker grundejer, at opføre en enklave af 65 mindre hotelhuse bestående af to størrelser på henholdsvis 36 m² og 54 m². Grundejer ønsker, at husene konstrueres i træ og fremstår naturligt indpasset i omgivelserne med mørke facader og ensidigt hældende tag med græsbevoksning.

Planskitse. Skitsen illustrerer et princip for en indretning af projektet, som tager hensyn til skovbyggelinjen. Den endelige placering fastlægges i lokalplanprocessen.

Å

Den trafikale betjening foreslås til Strandvejen, hvor parkeringsareal med 65 pladser ligeledes vil blive placeret.

Husene vil være placeret i umiddelbar nærhed af indkøbsmuligheder, lufthavnen og færdigelejet, samt diverse servicefaciliteter og kulturtilbud i Rødby by.

Den afskærmende beplantning langs Strandvejen og Søndre Ringvej bibeholdes, mens der ligeledes etableres en afskærmende beplantning omkring selve bebyggelsen. Det store grøntareal, som ikke bebygges, holdes som et grønt, rekreativt islæt for at bibeholde områdets åbne og naturrige oplevelsesmæssige kvalitet.

Planområdet med udsigt til skoven. Planområdet er omkranset af en veletableret randbeplantning

Å

Planlægningsmæssige overvejelser

Å

Tidlig screening

Forud for den politiske behandling af anmodningen har administrationen afholdt en tidlig screening blandt kommunens relevante myndigheder, som tidligt kan gøre opmærksom på eventuelle problemstillinger, som kan have betydning for planprocessen. Der kom følgende frem under screeningen:

- Placeringen af bebyggelsen bemærkes som uhensigtsmæssig, eftersom det efterlader en læsrevet bebygget område i det ellers åbne landskab. En høj bebyggelse vil have en negativ landskabelig påvirkning.
- Af naturhensyn bemærkes det, at det levende hegn bør bevares af hensyn til flagermus. Et opsamlingspunkt gives ved gennembrydning af hegnet til adgangsvej, da det kan have funktion af ledelinje. I skellet mod nord er der et beskyttet dige.
- Da den sydlige skov er et rekreativt område, stiller dette restriktive stillingskrav til anlægsfasen.

Lokalplanen skal screenes for miljø, vurderingspligt med henblik på at vurdere, om der er noget, som skal undersøges nærmere i en miljørapport.

Å

Planlægningens mål og fokuspunkter

Administrationen foreslår, at planlægningen tager afsæt i nedenstående punkter:

- A. at der på Strandvejen 175 lokalplanlægges for boliger til midlertidig arbejdskraft i form af små hotelhuse, og at disse skal drives som hotel,
- B. at der i placering og omfang af bebyggelsen tages hensyn til skovbyggelinje og områdets nuværende karakter, samt sikrer bibeholdelsen af et åbent og grønt friareal, som ikke må bebygges, og
- C. at det af etableringen af hotelhusene forudses, at der etableres afskærmende beplantning omkring bebyggelsen, som skal virke visuelt afskærmende, og at den eksisterende randbeplantning bibeholdes.

Å

Proces for planlægningen

Planlægningen forventes at følge nedenstående procesplan:

- 1) Forslag til lokalplan (herefter planforslag) udarbejdes
- 2) Planforslag screenes for eventuel pligt til udarbejdelse af miljørapport
- 3) Eventuel miljørapport udarbejdes
- 4) Planforslag og eventuel miljørapport forelægges Ækonomi- og Klimaudvalget, via Natur-, Miljø- og Planudvalget, til godkendelse
- 5) Planforslag og eventuel miljørapport sendes i offentlig høring
- 6) Ækonomi- og Klimaudvalget, via Natur-, Miljø- og Planudvalget, behandler indkomne høringssvar og vedtager planerne endeligt med eventuelle justeringer
- 7) Offentlig bekendtgørelse, og herved ikrafttrædelse, af lokalplan

Å

Prioritering af plansager

Ækonomi- og Klimaudvalget besluttede i marts 2022 en række retningslinjer for prioritering af fremtidige plansager.

Plansager som omhandler erhverv, herunder turisme og detailhandel er prioriteret i det tredje prioriteringslag og tidsperspektivet for udarbejdelse er aktuelt fem år.

Da anmodningen fra grundejer er i overensstemmelse med kommuneplanen, gælder det i følge planloven, at kommunalbestyrelsen har pligt til snarest at udarbejde og fremme et forslag til lokalplan.

Ækonomiske konsekvenser

-

Å

Punkt 4: Indmelde areal til energipark ved Energiø Bornholms landanlæg ved Sose

24/18874

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Kommunalbestyrelsen skal beslutte, om et midlertidigt bruttoareal skal indmeldes som en statslig udpeget energipark ved Energiø Bornholms landanlæg ved Sose. Bruttoarealet vil have midlertidig karakter, idet den endelige afgrænsning af energiparken vil ske efter indmeldelsesfristen sidst 2025, og når energiøen ikke længere er udskudt. Energiparken er en erhvervspark, som tilknyttes landanlægget.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- et midlertidigt bruttoareal godkendes til indmeldelse til en statslig udpeget energipark under forudsætning af, at det endelige areal fremsættes til godkendelse hos kommunalbestyrelsen, når dette areal er blevet afgrænset.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Helle Munk Ravnborg og Morten Riis kan ikke medvirke.

Sagsfremstilling

Indmeldelse af areal i 2025

Kommunalbestyrelsen godkendte den 18. september 2025 ”Genoptagelse af identificering af areal til energipark”. Genoptagelsen omhandlede, at kommunen er pålagt, at indmelde et midlertidige bruttoareal til Plan- og Landdistriktsstyrelsen, når de åbner for ansøgningsrunden sidst i 2025, hvis kommunen vil arbejde videre med en evt. realisering af en energipark ved landanlægget.

Der ligger ikke et konkret projekt til grund for identificeringen af det midlertidige bruttoareal herunder, er der ikke taget stilling til præcis hvilke virksomheder, der skal planlægges for indenfor energiparken. Udpegningen vil alene udgøre en midlertidig udpegning.

Tidligere politiske beslutninger

Kommunalbestyrelsen besluttede at igangsætte arbejdet med en energipark ved landanlægget på kommunalbestyrelsesmøde den 10. oktober 2024 ved mødepunkt nr. 6 ”Identificering af areal til planlægning for energipark”.

Til grund for fremlæggelse af punktet om energipark lå den politiske beslutning om tillæg til erhvervsstrategien ”Power-to-Vækst” godkendt af kommunalbestyrelsen den 12. oktober 2023 under pkt. 5 ”Tillæg til Erhvervsstrategien om energiø-erhverv”.

I januar 2025 udskød regeringen Energiø Bornholm på ubestemt tid og dermed etableringen af landanlægget. I den anledning valgte kommunalbestyrelsen på møde den 27. marts 2025 under mødepunkt nr. 2 ”Opgaver i forbindelse med Energiø Bornholm”, at sætte arbejdet med identificering af et areal til energipark på pause.

Kommunalbestyrelsen godkendte den 18. september 2025 ”Genoptagelse af identificering af areal til energipark”.

Det midlertidige bruttoareal skal ligge ved landanlægget

Lov om statsligt udpegede energiparker stiller krav om, at energiparker, som tilknyttes et landanlæg, skal ligge ved selve landanlægget. Det betyder, at det er arealerne omkring det lokalplanlagte stationsanlæg til Energiø Bornholm (landanlægget), der kan indmeldes til energipark.

Der er derfor taget udgangspunkt i områderne omkring gældende lokalplan nr. 152 Stationsanlæg til Energiø Bornholm for identificering af et midlertidigt bruttoareal til energipark.

Landskabet betydning for placering af energipark

Bornholms Regionskommunes landskabsanalyse beskriver øens forskellige landskabers karakteristika, særlige oplevelsesmuligheder, tilstand og sårbarhed over for ændringer. Den opdeler øen i 11 landskabstyper.

Landanlægget og de omkringliggende arealer ligger indenfor landskabsanalysens nr. 7 Sydbornholms landbrugslandskab.

Det vurderes om området:

”Landskabskarakterens tilstand er god men også uklar i nogle områder.

Landskabskarakterens sårbarhed er lille da det er et forholdsvis ensartet landskab i stor skala, men der er samtidig en sårbarhed i forhold til større anlæg, da det er et meget åbent og forholdsvis fladt landskab med vidtstrakte udsigter, hvor større anlæg ses på stor afstand.”

Landanlægget ligger imellem de træbevoksede åløb Læså og Lilleå. Nord for det planlagte landanlæg ligger der skovparceller. Syd for det planlagte landanlæg ligger Søndre Landevej, der er en af øens hovedveje, hvor forbipasserende har udsyn til både det planlagte landanlæg og markerne ned til kysten og Østersøen.

Åerne, beplantningen langs åerne samt skovparcellerne er en del af Grønt Danmarkskort, mens markerne ned til kysten syd for Søndre Landevej er udpeget til særlig værdifuldt landskab i Kommuneplan 2020. De to åløb og skovparcellerne mod nord skærmer for indsyn på lang afstand til det planlagte landanlæg og de nærliggende områder.

Krav om klar afgrænsning af areal til energipark

Kravet om klar afgrænsning i lov om statsligt udpegede energiparker betyder, at en indmeldelse af areal til energipark skal indeholde en entydig afgrænsning med henvisning til kortmateriale.

Matrikler indenfor det midlertidige bruttoareal

Afgrænsningen af det midlertidige bruttoareal tager hensyn til områdets matrikler, og underlægger sig Grønt Danmarkskorts grænser ved de to åløb. Søndre Landevej er grænsen for det midlertidige bruttoareal mod syd jf. korbillag. Matrikler indenfor det midlertidige bruttoareal er oplistet i vedlagte bilag.

Det midlertidige bruttoareal

Det midlertidige bruttoareal er ca. 400 hektar. Afgrænsningen af det endelige areal til energipark vil ske indenfor det midlertidige bruttoareal. Dette vil ske i en proces med inddragelse af borgere, interessenter og offentlig høring.

Planområdet for landanlægget er ca. 111 hektar.

Energiparkens arealbehov

Det vides ikke på nuværende tidspunkt, hvor stort et areal, der er brug for til en energipark ved landanlægget.

Rådgivningsfirmaet Sweco har vurderet, at et PtX-anlæg med kapacitet til at modtage den fulde "overplantning" fra havvindmøller på 0,8 GW vil fylde 30 hektar.

Kassøe PtX-anlæg til e-metanol i Aabenraa Kommune fra 2025 fylder 4,5 hektar.

Erhvervsparken Green Lab Skrive fylder 69 hektar og med den planlagte udvidelse 139 hektar.

Landanlægget skal forbindes med kabler til havvindmøller, Sjælland, Tyskland m.v. der afkaster respektafstande til faste anlæg, tage hensyn til mulige respektafstande og risikoafstande mellem landanlæg og risikovirksomheder, og overholde krav til særlige drikkevandsinteresser (OSD), fredninger, skovbyggelinjer, trafikforhold, forsyningskorridorer til energiparken m.v.

Det er dermed en række uafklarede forhold, der kan have indflydelse på arealbehovet i forhold til endelig placering og størrelse.

Energipark og husdyrbrug

Energiparker til virksomheder skal ligge i byzone. Overførsel af eksisterende landzone til byzone sker i forbindelse med lokalplanlægning af området.

Ved overførsel af nuværende landzonearealer til byzone kan der opstå et problem i forhold til husdyrbrugsreglerne om lugt i byzone. Husdyrreglerne forholder sig ikke til de konkrete funktioner indenfor byzonen, men udelukkende at et område er byzone. Husdyrbrugene skal derfor overholde lugtkravene i forhold til byzone, hvilket også gælder for energiparken ved landanlægget. Dette kan have betydning for husdyrbrug, som ligger indenfor og tæt på det areal, som bliver omfattet af den statslige bekendtgørelse for energipark.

Problematikken er rejst af administrationen både overfor Plan- og Landdistriktsstyrelsen og Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Udfordringen er styrelserne bekendt, da flere andre kommuner har rejst den samme problematik overfor dem. Der er dog endnu ikke fundet en løsning.

Realisering af energipark ved landanlægget

Realisering af energiparken vil ske gennem opkøb af arealer på markedsvilkår. Hverken lov om statslig udpegede energiparker eller planloven giver eksplicitte muligheder for ekspropriation til dette formål. Realisering af energiparken kræver således, at lodsejere vil sælge deres arealer.

Proces frem til indmeldelse af bruttoareal til Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Proces frem til statslig bekendtgørelse for areal til energipark:

Proces frem til kommunens indmeldelse af bruttoareal til energipark indeholder følgende faser, hvoraf nogle er sket:

- Dagsordenspunkt om genoptagelse af arbejdet med identificering af areal til energipark godkendt af kommunalbestyrelsen den 18. september 2025
- Informationsbrev udsendt til borgere og virksomheder indenfor det midlertidige bruttoareal den 22. september 2025
- Afholdt informationsmøde den 30. september 2025 på Snorrebakken om betydningen af at være direkte berørt borger eller virksomheder indenfor det midlertidige bruttoareal
- Indeværende dagsordenspunkt til politisk godkendelse af den konkrete afgrænsning af det midlertidige bruttoareal til indmeldelse som statsligt udpeget energipark
- Sidst i 2025 indmeldelse af midlertidigt bruttoareal til Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Videre proces frem mod bekendtgørelse af energipark

Som en forudsætning for det videre arbejde vil staten skulle træffe beslutning om anlæggelse af Energiø Bornholm. Det forventes, at processen vil indeholde følgende faser.

- Offentlig høring og dialog med borgere og interessenter
- Dagsordenspunkt til politisk godkendelse om endelig afgrænsning af areal
- Præcisering af areal overfor Plan- og Landdistriktsstyrelsen
- Plan- og Landdistriktsstyrelsen udsender udkast til bekendtgørelse om energipark i 8 ugers offentlig høring samt miljøvurdering.
- Minister udsteder en bekendtgørelse, som får retsvirkning som en kommuneplan og efterfølgende indarbejdes i regionskommunens kommuneplan.
- Regionskommunen laver en eller flere lokalplaner, der fastlægger det nærmere indhold af energiparkens arealer.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Bilag

Bilag - Matrikler

Bruttoareal_A3_september

Punkt 5: Principvedtagelse af skitser til omlægningsplaner/-projekter i Bornholms Regionskommune

25/5891

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres,

Økonomi- og Klimaudvalget orienteres,

Kommunalbestyrelsen beslutter.

Formål med sagen

I dette dagsordenspunkt forelægges de skitser til arealomlægningsplaner/-projekter som kommunen har indberettet til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Arealomlægning handler om at omlægge landbrugsjord til andre anvendelser som natur, skov eller vådområder.

Som en del af Aftale om Implementering af et Grønt Danmark, skal kommunalbestyrelsen, inden årets udgang principvedtage de skitseprojekter, som Bornholms Grønne Trepert har udarbejdet

Kommunalbestyrelsen skal principvedtage signatur- og skitseprojekterne, som er foreslået af den Lokale Trepert, Bornholm.

Indstilling

Direktionen indstiller,

- Sagen til orientering i Natur-, Miljø- og Planudvalget og i Økonomi- og Klimaudvalget.

Direktionen indstiller at

- kommunalbestyrelsen principvedtager, at kommunen og Bornholms Grønne Trepert arbejder videre med de forelagte skitser til omlægningsplaner/-projekter.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Baggrund

I dette dagsordenspunkt forelægges de skitser til omlægningsplaner som kommunen har indberettet til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) via online-plattformen MARS, der er kommunernes og de lokale treparters værktøj til at udarbejde omlægningsplaner.

Omlægningsplaner består af projekter, som kan være på forskellige stadier – fra skitser til konkrete projekter, der har opnået tilsagn om tilskud til gennemførelse. Omlægningsplaner skal blandt andet indfri det nationalt udmeldte kvælstofindsatsbehov og målet om udtagning af lavbundsarealer via arealomlægning. Arealomlægning handler om at omlægge landbrugsjord til andre anvendelser som natur, skov eller vådområder.

Som en del af Aftale om Implementering af et Grønt Danmark, skal kommunalbestyrelsen, inden årets udgang principvedtage de skitseprojekter, som den lokale trepart på Bornholm (trepartsgruppen) har udarbejdet. Trepartsgruppen er sammensat af repræsentanter fra henholdsvis Bornholms Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening Bornholm, Naturstyrelsen Bornholm og Bornholms Regionskommune. Et skitseprojekt er et projekt, hvor der endnu ikke er opnået tilsagn via en tilskudsordning til arealomlægning eller opstartet et anlægsprojekt ved Naturstyrelsen eller en privat fond. Skitseprojekter omfatter således et areal, der potentielt kan omlægges for samlet set at indfri målene med arealomlægningen.

Kommunalbestyrelsen skal med principvedtagelsen alene tage stilling til, om de kan tilslutte sig, at kommunen og trepartsgruppen arbejder videre med skitseprojektet. Der er altså ikke tale om en kommune- eller lokalplan, men en politisk rammebeslutning i kommunalbestyrelsen.

Bornholms særstatus i Grøn Trepert

Som det eneste sted i landet er der endnu ikke udmeldt indsatsbehov for Bornholm i forhold til kvælstofreduktion og potentialet for udtagning af kulstofrig lavbundsjord er minimalt. For Bornholms vedkommende afhænger målet om kvælstofreduktion af aftaler med nabolandene rundt om Østersøen. Den foreløbige melding er, at disse først forventes i 2027.

Uden kvælstofindsatsbehov og kulstofrige lavbundsjord er mulighederne for at søge midler til arealomlægninger i Danmarks Grønne Arealfond begrænsede. Arealfonden fungerer som paraply for en række statslige støtteordninger og her er afsat omtrent 43 mia. kr. til indsatser, der skal være med til at mindske kvælstofudledningen til vandmiljøet, reducere udledningen af drivhusgasser ved udtagning af lavbundsjord og fremme skovrejsning. På Bornholm er det derfor kun muligt for lodsejere at søge om midler til skovrejsning via arealfondens skovrejsningsordning, der skal tilskynde lodsejere til at rejse 250.000 hektar ny skov inden 2045. Lodsejere kan selvfølgelig fortsat vælge at søge andre eksisterende landbrugstilskudsordninger, uanset den grønne trepart.

På den baggrund har trepartsgruppen besluttet at følge to spor. At sikre et solidt forarbejde til de ventede kvælstofindsatsbehov udmeldes for Bornholm, og parallelt hermed afsøge muligheden for at realisere et stort fondsstøttet naturprojekt. De indberettede skitseprojekter fra Bornholm har derfor en mere projektorienteret karakter end mange af de skitser til omlægningsplaner de øvrige kommuner indberetter.

Fondsstøtte til Grøn Trepert

Trepartsgruppen har sat fokus på at anvise potentialer for store sammenhængende naturområder i form af et eksternt finansieret signaturprojekt. Projektet skal understøtte den grønne omstilling på Bornholm, herunder målsætningen om større og bedre sammenhængende naturarealer samt øget biodiversitet i og i tilknytning til Bornholms Grønne Bølge.

Novo Nordisk Fonden har over de næste 10 år prioriteret 10 mia. kr., der blandt andet skal bidrage til opkøb af jord, der herefter udlægges til natur, for at understøtte konkrete projekter og indsatser, som i særlig grad kan bidrage til arealomlægning, der understøtter natur og biodiversitet. Novo Nordisk Fondens principaftale med regeringen sigter mod at etablere store signaturprojekter, hvor der skabes nye, større sammenhængende naturområder. Tillige har ministeren for Grøn Trepert Jeppe Bruus udtalt, at han gerne ser og vil støtte op om et signaturprojekt på Bornholm, hvor fokus ligger på etablering af store sammenhængende naturområder. Det er en ambitiøs målsætning, der fordrer en omfattende og tidskrævende proces i flere faser.

I første omgang er der gennem fundraising tildelt midler fra Sparekassen Bornholms Fond og Brødrene E., S. & A. Larsens Legat til et visionsoplæg. Visionsoplægget skal præsentere signaturprojektet og danne grundlag for yderligere fundraising til en forundersøgelse af projektområdet. Forundersøgelsen skal blandt andet skal afdække projektområdet, belyse relevante temaer, potentialer og virkemidler samt synliggøre gevinsterne ved et stort signaturprojekt på Bornholm. Forundersøgelsen skal derved danne grundlag for fundraising til at realisere et langsigtet signaturprojekt.

Signaturprojektet Det Bornholmske Højland – et stort sammenhængende naturområde

Trepartsgruppen har valgt at indberette skitsen til et signaturprojekt kaldet 'Det Bornholmske Højland – et stort sammenhængende naturområde' til SGAV, som en potentiel indsats på Bornholm.

Det Bornholmske Højland er et ca. 25 km langt landskabsstrøg, der fremstår som en mosaik af småskove og naturområder, halvkulturarealer^[1], større skove samt mindre bebyggelsesområder. Mange steder ligger grundfjeldet højt og danner klipper, der stikker op over jordoverfladen. Disse steder har ikke den store landbrugsmæssige værdi. Dyrkede marker og landbrugsområder ligger som lommer ind mellem småskovene og halvkulturarealerne. Nedlagte granitbrud findes som små naturperler i området og ingen større tekniske anlæg præger landskabet. Højlandets særlige mosaikstruktur gør at området også kaldes mosaiklandskabet.

Området udgør den nordlige halvdel af Bornholms Grønne Bølge, der strækker sig fra Hammerknuden i nord til Dueodde i syd og dækker ca. 25 % af øens samlede areal. Bornholms Grønne Bølge udgør en delvis sammenhængende naturkorridor gennem de indre dele af Bornholm.

Kort over projektområdet og dets lokalisering i Bornholms Grønne Bølge. Afgrænsningen er på nuværende tidspunkt vejledende. Projektområdets endelige afgrænsning fastlægges senere på baggrund af resultaterne fra forundersøgelsen.

I dag er den naturmæssige sammenhæng i Bornholms Grønne Bølge, og i særdeleshed i den nordlige halvdel (Det Bornholmske Højland), nogle steder mangelfuld eller ikke eksisterende. Området, herunder Det Bornholmske Højland, rummer i forvejen mange beskyttede naturområder, men især de lysåbne naturtyper som heder, overdrev og enge er ofte små og ligger spredt. For at skabe et stort sammenhængende natur- og halvkulturområde vil det derfor være nødvendigt med arealomlægninger.

Ved at kombinere ophør eller ekstensivering af landbrugsdrift med naturgenopretning kan man udvide og sammenbinde de eksisterende naturområder og skabe langt bedre vilkår for natur, biodiversitet og drikkevandsbeskyttelse. Desuden vil disse indsatser bidrage til at reducere udledningen af kvælstof til havmiljøet.

Som en anden og ikke uvæsentlig synergieffekt forventes det, at indsatserne vil bidrage til samfundsudviklingen ved at styrke muligheden for store naturoplevelser og friluftsliv. Det vil medvirke til, at gøre det mere attraktivt at besøge, bo og drive nye former for erhverv i de mindre byer og lokalsamfund i og i nærhed af Bornholms Grønne Bølge.

Lodsejerinddragelse, myndighedsbehandling og politisk proces

Alle indsatser i forbindelse med Grøn Trepert skal bygge på frivillighed for lodsejerne, og det er derfor afgørende for et signaturprojekts eller en omlægningsplans succes, at det forankres lokalt.

Signaturprojektet 'Det Bornholmske Højland – et stort sammenhængende naturområde' strækkende fra det nordlige Bornholm (Hammerknuden og Slotslyngen) til og Almindingen og Olsker plantage. På dette tidlige stadie har der været en lav grad af lodsejer-, borger- og interessentinvolvering. Tillige er der endnu ikke regnet på projektets kvælstofeffekter, søgt fondsmidler til opkøb af jord, sket myndighedsbehandling eller været en politisk proces. Dette vil først ske senere, efterhånden som projektet konkretiseres gennem en forundersøgelse og senere skal realiseres.

De fleste lodsejerne indenfor projektområdet, har torsdag den 4. september 2025 modtaget et brev fra kommunen og den lokale trepart, hvor de orienteres om, at mulighederne for at iværksætte et stort signaturprojekt i regi Grøn Trepert er ved at blive undersøgt, og at de har ejendom indenfor projektområdet. Det fremgår ligeledes af brevet, at de som lodsejere ikke er forpligtiget til at være en del af projektet og alt deltagelse kommer til at være på frivillig basis. Mandag den 20. oktober vil der blive afholdt et informationsmøde for alle berørte borgere.

Borgerinddragelse og kommunikation

I forhold til borgerinddragelse og kommunikation er der oprettet en hjemmeside om grøn trepart på brk.dk, hvor interesserede blandt andet kan finde relevant information om arbejdet med Grøn Trepert på Bornholm og læse referaterne fra møderne i trepartsgruppen. Derudover er postkassen trepert@brk.dk oprettet, hvor borgere og foreninger kan bidrage til trepartsarbejdet ved at indsende deres idéer og forslag, herunder forslag til arealomlægninger. Her er det forsat muligt

at byde ind med forslag til arealomlægninger og trepartsgruppen er særligt interesserede i henvendelser fra lodsejere, der ønsker at omlægge egne landbrugsarealer til natur langs vandløb og kyststrækninger, indenfor drikkevands-indvindingsområder og indenfor eller i relation til Bornholms Grønne Bølge.

Herudover har der været afholdt et borgermøde på Campus Bornholm den 21. maj 2025, hvor status for arbejdet med Grøn Trepert, på daværende tidspunkt, blev præsenteret og borgere kunne komme med input til trepartsarbejdet og få svar på deres spørgsmål.

Projektorganisation

Kommunen fungerer som sekretariat for den lokale trepart, og opgaven ligger i Center for Miljø, Plan og Kultur. Her er arbejdet fordelt mellem to projektledere fra centerets naturteam, hvor en har ansvaret for de tekniske opgaver vedr. udarbejdelse af kortskitser til omlægningsplaner o. lign., indberetninger til online-plattformen MARS samt tager imod idéer og forslag til arealomlægninger fra borgere og interesseorganisationer. Dette arbejde understøttes af Fællessekretariatets tværgående teknikergruppe, der består af projektledere fra hver medlemskommune, projektledere fra Naturstyrelsen og udtagningskonsulenter. Den anden projektleder har ansvaret for processtyring herunder overholdelse af tidsplaner, planlægning af møder i den lokale trepart, mødereferater, kommunikation, planlægning af borgermøder, produktion af politiske dagsordener og fundraising i forbindelse med arealomlægningsprojekter. Derudover indgår lederen af Plan, Byg og Miljø som fagchef i Fællessekretariatets administrative implementeringsgruppe suppleret af de to projektledere.

Det forventes, at der vil være et ressourcetræk svarende til mindst et årsværk i gennemsnit i perioden med varierende indsatsbehov til understøttelse/drift af arbejdet i den lokale trepart, udarbejdelse af omlægningsplaner, kommunikation og afholdelse af borgermøder, fundraising o. lign. Herudover bliver det nødvendigt at tilkøbe konsulentbistand svarende til et årsværk i forbindelse med signaturprojektets forundersøgelse og yderligere konsulentbistand samt medarbejderressourcer i forbindelse med projektets eventuelle realisering og andre omlægningsplaner, når der udmeldes kvælstofindsatsbehov for Bornholm.

[1] Halvkulturrealer kan omfatte områder med vedvarende græs, lysåbne enge eller områder, der ikke dyrkes intensivt, men heller ikke er helt ubeboede eller overgroede med skov.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Lodsejerbrev

Punkt 6: Gebyr for godkendelse af byggeaffaldshåndtering ved større nedrivninger

25/9341

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Den 1. juli 2025 trådte bestemmelser i bekendtgørelse 2024-05-21 nr. 496 om håndtering af affald og materialer fra bygge- og nedrivningsarbejde i kraft. Bekendtgørelsen omfatter nye regler for større nedrivninger af mere end 250 m² etageareal.

Det følger af bekendtgørelsen, at nedrivningsarbejde, hvorved hele eller dele af en bygning fuldstændigt fjernes, skal ske som selektiv nedrivning. Bygherren skal på tidspunktet for ansøgning om byggetilladelse til nedrivning indsende en ”standardiseret nedrivningsplan” til brug for godkendelse af håndteringen af byggeaffaldet. Sagsbehandling i forbindelse med nedrivningsplanerne er en ny opgave for miljøafdelingen.

Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse fastsætte og opkræve gebyr for udgifter til behandling af den standardiserede nedrivningsplan. I sagen søges derfor godkendelse af indførelsen af et gebyr for sagsbehandlingen i forbindelse med det nye lovkrav til godkendelser.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- a) der tages et gebyr i forbindelse med sagsbehandling af den standardiserede nedrivningsplan jf. nyt lovkrav om selektiv nedrivning ved hel eller delvis nedrivning på over 250 m² etageareal,
- b) gebyret baseret på timebetaling,
- c) gebyret tilføjes Bornholms Regionskommunes takstblad og reguleres årligt.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund

Formålet med de nye regler i forbindelse med nedrivning af større bygninger er at sikre, at

- ressourcer fra nedrivningsarbejde identificeres og at bygge- og anlægsaffald bliver håndteret på en sådan måde, at problematiske stoffer udsorteres,
- mest muligt af affaldet nyttiggøres ved direkte genbrug ved nyt byggeri eller ved genanvendelse til produktion af nye materiale eller anden nyttiggørelse.

Hvad er en ”Standardiseret nedrivningsplan”

En standardiseret nedrivningsplan skal udarbejdes og myndighedsbehandles i forbindelse med nedrivninger, hvor det fjernede etageareal er mere end 250 m².

Nedrivningsarbejdet skal ske som selektiv nedrivning. ”Ved selektiv nedrivning forstås hel eller delvis nedtagning af byggerier på en måde, hvor byggeriets materialer adskilles og sorteres under nedtagning med henblik på at minimere værditabet og dermed opnå maksimal udnyttelse og recirkulering af materialerne. Samtidig udsorteres de materialer, som indeholder problematiske stoffer, hvorefter de enten kan renses eller håndteres herefter.” Kilde: [Miljøstyrelsen](#)

I bilag til bekendtgørelsen er angivet de oplysninger en standardiseret nedrivningsplan skal indeholde herunder miljøkortlægningsrapport med blandt andet beskrivelse af de forurenede byggematerialer bygningen indeholder og en resourcescreening med beskrivelse af de potentielle ressourcer i bygningen, en beskrivelse heraf samt overvejelse om hvorvidt de kan genbruges, genanvendes eller nyttiggøres.

Fastsættelse og opkrævning af gebyr

Opgaven med at sagsbehandle de standardiserede nedrivningsplaner er en ny opgave og forventes ud fra det lovbestemte indhold oftest at være væsentlig mere omfattende end behandling af en affaldsanmeldelse. I de tilfælde, hvor der indsendes en standardiseret nedrivningsplan, skal der ikke indsendes en affaldsanmeldelse, da spørgsmålet om affaldshåndteringen indgår i den standardiserede nedrivningsplan.

Omkostningerne til sagsbehandlingen skal finansieres enten via opkrævning af gebyr eller inden for den eksisterende ramme. I bekendtgørelsen er der således givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan opkræve et gebyr til dækning af udgifterne til kommunens behandling af den standardiserede nedrivningsplan. Kommunerne kompenseres ikke på anden vis for den nye opgave.

Tidsforbruget forventes at variere fra sag til sag og vil afhænge af bygningens størrelse og sagens kompleksitet i forhold til bygningskonstruktioner og hvilke materialer, der er i den bygning, der skal nedrives. Med dette udgangspunkt foreslås det, at gebyret fastsættes som en timepris og der afregnes for den anvendte tid til behandling af den enkelte nedrivningsplan.

Det foreslås, at gebyret/timeprisen fastsættes tilsvarende gebyret for affaldstilsyn til 569 kr./timen og fremover indgår i takstbladet, således at det reguleres årligt som led i budgetprocessen. Ud over almindelig prisfremskrivning vil der kunne ske justering i gebyret ud fra erfaringerne med de første sager.

Et skøn over prisen for en enkel sag ligger mellem 1.700 kr. og 5.700 kr., hvis sagen er fuldt oplyst. Nedrivninger med mange og forskellige materialer eller en ikke fuldt oplyst sag vil godt kunne beløbe sig til mere.

Økonomiske konsekvenser

Med en fastsættelse af et timebaseret gebyr, vil det være en udgiftsneutral ekstra opgave for kommunen. Gebyret reguleres årligt.

Punkt 7: Forlængelse af brandkontrakt med Falck Danmark A/S

25/14463

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om en forlængelse af den gældende kontrakt mellem Bornholms Regionskommune og Falck Danmark A/S om drift af den operative del af Bornholms Brandvæsen.

Kontrakten udløber den 30. april 2027. Kommunen skal senest 18 måneder før udløb tilkendegive, om man ønsker at gøre brug af den første forlængelsesmulighed på to år. Det er derfor nødvendigt allerede nu at påbegynde de politiske drøftelser.

Sagsfremstillingen skal skabe et grundlag for beslutning om, hvorvidt Bornholms Regionskommune ønsker at forlænge aftalen med Falck Danmark A/S på uændrede vilkår, eller om der skal arbejdes videre med andre muligheder for organisering af beredskabets drift efter 2027.

Indstilling

Direktionen indstiller at

- brandkontrakten forlænges jf. optionen på to år.
- At der til budget 2027 indregnes ressourcer til analyse og forberedelse om mulig hjemtagelse.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunen indgik den 1. maj 2021 kontrakt med Falck Danmark A/S om drift af den operative del af Bornholms Brandvæsen. Kontrakten gælder frem til 30. april 2027. Herefter er der to muligheder for forlængelse, hver på to år, hvilket betyder, at aftalen samlet kan løbe i op til ti år. Jf. kontrakten skal Bornholms Regionskommune senest 18 mdr. før kontraktudløb, tilkendegive hvorvidt kontrakten skal gøre brug af den første forlængelse på to år. Ved en forlængelse vil aftalen med Falck Danmark A/S løbe til og med 30. april 2029.

Den årlige betaling til Falck Danmark A/S udgør 5.418.851 kr. (2021-prisniveau). Hvis kontrakten forlænges, sker det på de eksisterende vilkår, dvs. uden ændringer i økonomi eller øvrige betingelser.

Aftalen omfatter drift af to af øens tre brandstationer. De er placeret i Nexø og Rønne. Falck Danmark A/S sørger her for at stille med det nødvendige personale samt en personaleleder, som sikrer, at beredskabet lever op til kommunens dimensioneringsplan, og dermed kan opretholde et forsvarligt beredskab for borgerne.

Ud over bemanningen stiller Falck Danmark A/S med dele af brandmateriellet samt sikrer, at mandskabet får den fornødne uddannelse og vedligeholdelse af deres kompetencer. Køretøjerne til brandindsatsen er placeret på Falcks stationer i Nexø og Rønne, men Bornholms Regionskommune ejer både køretøjerne, kommunikationsudstyret og en del af specialudstyret.

Kontrakten dækker også driften af Bornholms Brandvæsens vagtcentral. Det betyder, at Falck Danmark A/S står for udkald af samtlige brandstationer på Bornholm samt dele af Beredskabsstyrelsen Bornholm. Herudover drifter Falck alle øens ABA-anlæg (automatiske brandalarmeringsanlæg) og sikrer logføring af de indsatser, der forløber på Bornholm.

Erfaringer fra perioden

Gennem hele kontraktperioden har der været afholdt faste driftsmøder mellem Bornholms Brandvæsen og Falck Danmark A/S. Samarbejdet er præget af en tæt og løbende dialog, hvor eventuelle udfordringer bliver håndteret hurtigt og i fællesskab.

Denne tætte kontakt har medvirket til, at aftalen fungerer stabilt, og at der ikke har været tilfælde af svigt eller kritisable leverancer fra Falck Danmark A/S. Tværtimod vurderes samarbejdet at være konstruktivt og velfungerende, hvilket har sikret en drift, der lever op til kontraktens forpligtelser og borgernes behov for et pålideligt beredskab.

Mulighed for hjemtagelse

Bornholms Brandvæsen vurderer, at en del af de opgaver, som i dag varetages af Falck Danmark A/S, i princippet vil kunne løses af beredskabet selv, indenfor de eksisterende vilkår i kontrakten. En eventuelt tættere forbindelse til den daglige drift og mandskab ville endda kunne være en fordel. En hjemtagelse vil dog kræve, at kommunen selv overtager ansvaret for blandt andet personale, drift og administration. Der vil derudover skulle indgås en aftale drøftelse med Falck Danmark A/S om den fremtidige drift af vagtcentralen.

På nuværende tidspunkt vurderes det, at Bornholms Brandvæsen ikke har tilstrækkelig administrativ kapacitet til at kunne gennemføre en sådan hjemtagelse på forsvarlig vis. En eventuel beslutning herom vil derfor kræve en nærmere afklaring af ressourcer og organisering og vil kunne indgå i budget 2027.

Økonomiske konsekvenser

Ved forlængelse af kontrakten vil der i perioden 1. maj 2027-30. april 2029 jf. kontakten afregnes et vederlag på 5.418.851 kr. (2021-prisniveau). Dette svarer til det nuværende afsatte budget, og en forlængelse har derfor ingen yderligere økonomisk konsekvens.

Punkt 8: Ansøgninger gennem Byg og Miljø

25/16994

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Formål med sagen

Alle ansøgninger om dispensation fra lokalplaner skal modtages i det statslige system Byg og Miljø (BoM).

Herved sikres en mere enkel og overskuelig ansøgningsproces, hvor alt materiale er samlet ét sted. Dette giver en bedre service for ansøgerne, da de kan følge deres sag digitalt, og samtidig reduceres behovet for korrespondance via mail og digital post, som både er mere administrativt tungt og mindre sikkert.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Ansøgninger om dispensation fra lokalplaner fremover **udelukkende** indsendes og behandles via det statslige system BoM, og at ændringen træder i kraft 1. januar 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

I dag er der lovkrav om, at alle ansøgninger om byggetilladelse skal indsendes og behandles via det statslige system BoM, dog kan ansøgninger om dispensation fra lokalplanerne derimod indsendes gennem flere forskellige kanaler: mail, post, digital post samt BoM.

Denne mangfoldighed af indsendelsesmuligheder skaber udfordringer for Byg, da det medfører:

- øget administrativt arbejde,
- mindre ensartet sagsbehandling
- og en mindre smidig borgerbetjening.

For at sikre en mere effektiv og overskuelig proces ønsker Byg, at ansøgninger om dispensation fra lokalplanerne fremover alene behandles gennem Byg og Miljø.

En samlet indgang vil:

- lette sagsbehandlingen,
- give sagsbehandlerne bedre overblik,
- gøre det lettere for ansøgerne at følge deres sag
- samt styrke serviceniveauet overfor borgerne.

Styrket kommunikation i byggesagsbehandlingen

For at sikre en smidig implementering af de nye tiltag vil borgere og virksomheder blive informeret via kommunens hjemmeside, nyhedsbreve og pressemeddelelse.

Da der er tale om en ændring i den hidtidige praksis for modtagelse af ansøgningsmateriale, indføres en overgangsperiode på 3 måneder. I denne periode vil Byg være ekstra behjælpelig med at vejlede i forhold til den nye ansøgningsproces, herunder krav til dokumentation, beregninger og indsendelsesformat.

Derudover vil der være:

- Ekstra vejledning i overgangsperioden.
- Vejledningsmateriale og skabeloner tilgængelige online.
- Mulighed for sparring ved konkrete projekter

Økonomiske konsekvenser

-

Punkt 9: Elektronisk ansøgning til spildevandsområdet

25/16966

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Formål med sagen

Kommunen modtager i dag et stort antal ansøgninger vedrørende spildevandsløsninger. En væsentlig udfordring er, at mange ansøgninger mangler nødvendige oplysninger, hvilket fører til ekstraarbejde, forlængede sagsforløb og utilfredshed hos både borgere og medarbejdere.

Den manuelle håndtering af ufuldstændige ansøgninger medfører betydelige forsinkelser i sagsbehandlingen, og det er i stigende grad vanskeligt at følge med den samlede mængde af sager.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- ansøgninger om spildevandsløsninger fremover indsendes ved brug af kommunens elektroniske ansøgningsblanketter, samt at der etableres en understøttende indsats for borgere, der har behov for hjælp til at benytte løsningen godkendes.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Godkendt.

Sagsfremstilling

Forslag til løsning

For at sikre en mere effektiv og korrekt sagsbehandling foreslås det, at alle borgere fremover skal benytte elektroniske ansøgningsblanketter, når de søger om tilladelser til spildevandsløsninger.

De elektroniske blanketter vil:

- sikre, at alle nødvendige oplysninger bliver indsendt fra starten,
- reducere behovet for efterfølgende dialog om manglende information,
- give en hurtigere og mere smidig sagsbehandling
- og lette overblikket over igangværende sager.

Det foreslås, at dette gøres til en obligatorisk ordning, således at alle ansøgninger om spildevandsløsninger indsendes digitalt.

Borgerbetjening og tilgængelighed

Kommunen er opmærksom på, at nogle borgere kan have udfordringer med at anvende elektroniske løsninger. Der vil derfor blive etableret støtte og hjælp til disse borgere. Målet er, at ingen borgere stilles ringere, men at alle får en nemmere og mere ensartet adgang til at ansøge.

Formål og gevinst

Formålet med forslaget er at skabe:

- en hurtigere og mere effektiv sagsbehandling,
- færre fejl og mangler i ansøgninger,
- en bedre borgerbetjening gennem tydelig og ensartet proces
- og bedre udnyttelse af kommunens ressourcer.

Økonomiske konsekvenser

-

Punkt 10: Projektforslag vedr. etablering af el-patron på fjernvarmenettet, Allinge

24/17099

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Bornholms Vedvarende Energi A/S ønsker at etablere en elkedel med en kapacitet på 2,2 MW i Allinge. Formålet er at tilbyde spids- og reservelast til fjernvarmen. Bornholms Varme A/S ønsker at aftage varmen til Nordlandet (Allinge, Sandvig, Tejn og Sandkås) og dermed øges forsyningssikkerheden for området. Elkedlen kan derudover bistå med stabilisering af elnettet.

Projektforslaget skal behandles og godkendes efter de regler, der gælder under varmforsyningsloven for kollektive varmforsyningsanlæg.

Projektet er i ansøgningen sammenlignet med den nuværende driftssituation samt et alternativ, hvor en varmepumpe etableres i stedet. Sammenligningen viser, at projektet med etablering af elkedel er det mest fordelagtige med hensyn til selskabs- og samfundsøkonomi. Derfor indstilles projektet til godkendelse.

Indstilling

Direktionen indstiller at

- a) Projektet med etablering af elkedel og tilslutning til fjernvarmesystemet i Allinge godkendes.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund

Bornholms Vedvarende Energi A/S har indsendt ansøgning om etablering af 2,2 MW elkedler på Bornholms Varmes grund i Allinge. Formålet med projektet er at tilbyde spids- og reservelast til fjernvarmen på Nordlandet (Allinge, Sandvig, Tejn og Sandkås), der som en del af Hasle fjernvarmenetværk til dagligt primært forsynes fra Hasle Varmeværk.

Projektforslaget skal behandles og godkendes efter de regler, der gælder under Bekendtgørelse 2023-06-06 nr. 697 om godkendelse af projekter for kollektive varmforsyningsanlæg (projektbekendtgørelsen).

Bornholms Varme A/S ønsker at aftage varmen, og indgå en varmekøbsaftale i henhold til § 20 om omkostningsbestemte varmepriser i Lovbekendtgørelse 2024-02-02 nr. 124 om varmforsyning (varmforsyningsloven). Bestemmelserne betyder, at der kan indregnes de nødvendige omkostninger, og at prisen ikke må overstige den til enhver tid gældende substitutionspris. Substitutionsprisen bestemmes ud fra den øvrige spids- og reservelastproduktion, som i dag er baseret på halm. Varmen som aftages fra elkedlen kan dermed ikke prissættes højere end omkostningerne ved produktion af varme på de øvrige spids- og reservekedler, og resultatet er derfor, at varmen fra elkedlen vil koste det samme eller mindre end varmen fra halmkedlerne. Varmeaftalen vil sikre, at Bornholms Varme ikke vil kunne holdes økonomisk ansvarlige for elkedlens samlede økonomi, men kun for den varme, de aftager fra elkedlen. Dermed er varmeforbrugerne beskyttet af kravet om omkostningsbestemte varmepriser.

Foruden spids- og reservelast skal elkedlen bistå med balancering af elnettet via Energinets marked for frekvensydelse. På denne måde kan begge selskaber opnå en økonomisk fordel, og Bornholms Varme kan erstatte en mængde varme som produceres med biomasse, med el-baseret varmeproduktion. Det understøtter en af målsætningerne i BRK's

energistrategi. Ydermere opnås den fordel at elkedlen som reserve/spidslast-kapacitet vil øge forsyningssikkerheden på Nordlandet.

Elkedlerne ønskes tilkoblet den eksisterende pumpestation i Allinge, hvor den vil kunne levere varmt vand til Bornholms Varme' akkumuleringstank, som er placeret på nabomatriklen, og videre til forbrugerne på Nordlandet.

Sideløbende planlægges et 1MWp solcelleanlæg etableret på en tilstødende grund. Solcelleanlægget skal forbindes til elkedlen, så elkedlen kan producere fjernvarme med solcellestrøm, når elpriserne er lave. Koblingen mellem produktion af el fra solcelleparker og produktion af fjernvarme er et vigtigt skridt i den fortsatte udbygning af vedvarende energi, der giver mulighed for at optimere økonomi og udnyttelse af den producerede energi. Opsætning af selve solcelleanlægget er ikke omfattet af denne sagsbehandling, da projektbekendtgørelsens bestemmelser ikke gælder for anlægget. Solcelleanlægget vil ikke påvirke økonomi og driftsforhold i forbindelse med elkedlen.

Vurdering i henhold til projektbekendtgørelsens bestemmelser – selskabs- og samfundsøkonomi

Projektet med etablering af elkedel er i ansøgningen sammenlignet med nuværende forsyning samt et alternativ:

1. Reference – eksisterende spids- og reservelastenheder baseret på afbrænding af halm.
2. Alternativ – Varmepumpe 2,2 MW (varme)

I forhold til sammenligningen tages der udgangspunkt i, at elkedlen kan forventes at levere 25 procent af de den gennemsnitlige årlige produktion på eksisterende spids- og reservelastkedler på Hasle varmenetværk. Det svarer til cirka 1500 MWh pr. år, der i referencescenariet er baseret på afbrænding af 7660 tons halm. Halmen kan spares ved at benytte et af alternativerne.

Når selskabsøkonomien vurderes lægges der til grund, at projektet med etablering af elkedel kræver en samlet investering på 4 millioner kroner, mens investeringsbehovet for varmepumpen er 20 millioner kroner. Samtidigt estimeres elkedlen at kunne give en indtægt fra reguleringsmarkedet for el, der er tre gange højere end en varmepumpe med samme varme effekt. Indregnes elpris og låneomkostninger, vurderes der at være en betydelig selskabsøkonomisk gevinst ved at opsætte elkedlen.

Når projektets samfundsøkonomi skal vurderes, indregnes værdien i form af reduceret partikelforurening, mindre CO₂-udledning samt gavnlige effekter via systemydelser der bidrager til at stabilisere elnettet. Beregningerne viser, at projektforslaget er det mest fordelagtige, fordi det har de laveste samfundsøkonomiske omkostninger af de tre scenarier over de næste 20 år. Dermed kan det bedre betale sig at investere i elkedlen nu, end at lade situationen fortsætte med spids- og reservelastkedler baseret på halm.

Øvrige gavnlige effekter på det samfundsmæssige plan rummer også en øget forsyningssikkerhed med en lokalt placeret enhed. Samtidigt fremmes mulighederne for at opsætte mere vedvarende energi i det bornholmske elnet med en fornuftig rentabilitet.

Samlet vurdering

Samlet konkluderes det, at projektet med etablering af elkedel overholder projektbekendtgørelsens krav. Herunder er projektet vurderet at være fordelagtigt ud fra både et selskabs- og samfundsøkonomisk perspektiv. Samtidigt vurderes projektet at være uden risiko for brugerøkonomien hos den enkelte fjernvarmebruger. Derfor anbefales en godkendelse af projektforslaget.

Økonomiske konsekvenser

Det medfører ingen direkte udgifter for Bornholms Regionskommune ved godkendelse af projektforslaget.

Punkt 11: Udmøntning af budget 2025 - omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen

25/12926

Sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller
Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget orienteres
Natur, Miljø- og Planudvalget indstiller
Økonomi- og Klimaudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Kommunalbestyrelsen besluttede den 26. juni 2025 at sende: [Udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen](#) i høring i Ungdomsskolens bestyrelse samt Bornholms Fælles Elevråd.

Dette dagsordenspunkt samler op på de indkomne høringssvar vedrørende sagen.

Dette skal danne grundlag for, at der politisk træffes beslutning om udmøntning af budget 2025: Omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen.

Indstilling

Direktionen indstiller til Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget

- Sagen til orientering

Direktionen indstiller, at

- administrationens forslag til en fremtidig omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolens klub-, fritids- og heltidsundervisning godkendes.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 23-09-2025

Orientering givet.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 23-09-2025

Indstillingen anbefales.

Sabine Nicoline Lyngberg kan ikke medvirke.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales, idet udvalget præciserer, at der udarbejdes kommunikationsplaner, der løbende følges op på.

Sagsfremstilling

Med afsæt i budgetforlig 2025 fremlagde administrationen forslag (bilag) til en omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolens fritids- og heltidsundervisning. I forslaget var det blandt andet taget højde for transportforhold, byliv, ungeliv og en evt. samplacering af opgaver.

Forslaget indgik i en større sammenhæng, der også omhandlede et forslag om flytning af 10. klasse til Campus Bornholm (CB) samt et forslag om at samle Ungdomsskolens heltidsundervisning og Heldagsskolen på Vibegård.

Omrokeringen vil betyde:

TILBUD/AKTIVITET	FRA	TIL
RØNNE		
10. KLASSE	VIBEGÅRDSVEJ 5	CAMPUS BORNHOLM
E8 og E9 (Heltidsundervisning)	VIBEGÅRDSVEJ 5	HANS RØMER SKOLEN
DASK (Heltidsundervisning)	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
UNG PÅ VEJ (Heltidsundervisning)	VIBEGÅRDSVEJ 5	VIBEGÅRDSVEJ 5
KLEMENSKER		
DYBDAL (Heltidsundervisning)	KLEMENSKER SKOLE	MARTHAS MINDE
KLEMENSKER KLUB (Fritidsundervisning)	KLEMESKER SKOLE	ÅVANGSSKOLEN (KLUB)
KLEMENSKER FRITIDSUNDERVISNING	KLEMENSKER SKOLE	DAMSGÅRD
LAGER/VÆRKSTED	KLEMENSKER	MARTHAS MINDE (tilbygning til eksisterende lager)

Høringssvar:

Der er i forbindelse med høringen i denne konkret sag indkommet høringssvar fra Bornholms Fælles Elevråd:

Bornholms Fælles Elevråd bakker op om forslaget omkring omrokering af ungdomsskolens aktiviteter.

Dog gav forslaget anledning til følgende bemærkning:

Bornholms Fælles Elevråd håber, at eleverne på Nordbornholm stadig ønsker at benytte ungdomsskolens tilbud selvom de flyttes primært til Rønne.

Administrationens vurdering:

Administrationen har vurderet, at omrokeringen af Ungdomsskolens aktiviteter, oprettelse af Skolen ved Vibegård herunder et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud og heraf ejendomsmæssige tilpasninger vil have et omfang, der kræver en særlig grad af styring og koordinering på tværs af organisationen.

For at imødekomme dette, oprettes en organisering på tværs af administrationen. Der udarbejdes en tidsplan, der indeholder udbud, indgåelse af aftaler, projektering, inddragelse af brugerne, gennemførelse af håndværksarbejder, planlægning af flytninger mv.

I forhold til at komme i gang med processen omkring de ejendomsmæssige tilpasninger er nødvendigt, at 10. klasse og Erhvervsklasserne fraflytter Vibegårdsvej 5 ved udgangen af skoleåret 2025/2026, da lokalerne skal istandsættes før

indflytning af Skolen ved Vibegård.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Høringssvar Bornholms Fælles Elevråd - Skolen ved Vibegård, Erhvervsklasser, Ungdomsskolens aktiviteter

Bilag omkring omrokering af aktiviteter i Ungdomsskolen

Udmøntning_af_budget_2025_Omrokering_af_aktiviteter_i_Ungdomsskolen

Punkt 12: Udmøntning af Komponenters analyse fase 2

25/17271

Sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller
Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget orienteres
Natur, Miljø- og Planudvalget indstiller
Økonomi- og Klimaudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Kommunalbestyrelsen besluttede d.26.06.2025, at sende sag: [Udmøntning af Komponenters analyse fase 2 i høring](#) (bilag).

For at understøtte muligheden for at imødekomme elevernes behov for specialundervisning, specialpædagogisk bistand i almenmiljøet eller tættere på almenmiljøet, foreslås i sagen følgende fire tiltag igangsat fra skoleåret 2026/2027:

1. Oprettelse af lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud.
2. Oprettelse af Skolen ved Vibegård som specialskole ved sammenlægning af de eksisterende tilbud: Heldagsskolen samt Heltidstilbuddene Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen på forskellige matrikler ved Vibegård.
3. Kompetenceudvikling i flere spor.
4. Etablering af et fælles Kompetenceteam Pædagogik, Læring og Trivsel ved omorganisering og prioritering af ressourcer til at understøtte implementeringen af Handleplanen for inkluderende læringsmiljøer.

Dette dagsordenspunkt samler op på de indkomne høringssvar vedrørende sagen.

Dette skal danne grundlag for, at der politisk træffes beslutning om den endelige ”Handleplan for inkluderende læringsmiljøer” indeholdende de fire ovenstående tiltag.

Indstilling

.Direktionen indstiller til Børne- og Skoleudvalget, at

- Udvalget på baggrund af de indkomne høringssvar anbefaler forslag til kompetenceudvikling i flere spor.

Direktionen indstiller til Erhvervs-, Bolig og Beskæftigelsesudvalget,

- Sagen til orientering.

Direktionen indstiller til Natur, Miljø- og Planudvalget , at

- Udvalget forholder sig til indstillingen til kommunalbestyrelsen.

Direktionen indstiller til Økonomi- og Klimaudvalget, at

- Udvalget forholder sig til indstillingen til kommunalbestyrelsen.

Direktionen indstiller til kommunalbestyrelsen, at

a) Den på baggrund af de indkomne høringssvar godkender ” Handleplan for Inkluderende Læringsmiljøer” og herved samtidig lukker [Politik for inkluderende Læringsmiljøer,2017](#) samt indsatsplan for ”Inkluderende fællesskaber for alle børn”, 2020.

b) Den på baggrund af de indkomne høringssvar træffer beslutning omkring oprettelse af lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud.

c) Den på baggrund af de indkomne høringssvar træffer beslutning omkring oprettelse af Skolen ved Vibegård som specialskoletilbud i henhold til folkeskolelovens § 20, stk. 2 for elever fra 0.-9. klasse, der i dag udgøres af de eksisterende tilbud: Heldagsskolen samt Heltidsundervisningens tilbud Dask, Ung på vej og Dybdal under Ungdomsskolen.

Derudover er der bekymring for de børn, der skal flyttes, da en flytning kan opleves som en stor belastning.

Skolebestyrelsen bakker op om flytningen og ser positivt på muligheden for tættere tilknytning til almenområdet og adgang til egne faglokaler – dog inden for den eksisterende økonomiske ramme. Fokus bør ikke kun være på bygninger, men på at skabe trygge og funktionelle rammer, hvor undervisning og behandling kan gå hånd i hånd.

Før indflytning skal de fysiske rammer være gennemtænkte, sikre og helhedsorienterede – herunder personaleparkering, sikker skolevej og egne indgange samt faciliteter for grupperne. Der efterlyses særskilte toiletter til elever og personale samt udendørsarealer med afskærmning og aktivitetsmuligheder.

Skolebestyrelsen på
Heldagsskolen

Der lægges særlig vægt på etablering af gode rammer til madkundskab og kreativt værksted, da disse fag har stor betydning i elevernes hverdag.

Placeringen i Rønne vurderes som en styrke, bl.a. pga. adgang til natur og lokale samarbejdspartnere, som kan understøtte en varieret undervisning og mulighed for skolepraktik og udslusning.

Endelig understreges vigtigheden af, at eleverne involveres aktivt i flytteprocessen, og at skolebestyrelsen og medarbejdere inddrages tidligt og løbende i samarbejdet. På den baggrund støtter skolebestyrelsen forslaget og ser frem til skolens udvikling.

Skolebestyrelsen på
Kildebakken

Skolebestyrelsen ved Kildebakken tager fase 2 til efterretning og bakker op om en styrkelse af det specialiserede felt med fokus på samarbejde mellem almen- og specialskoler. Der efterlyses kontinuitet og stabilitet for sårbare børn og unge, samt tydelig sammenhæng mellem rammer, ressourcer og kapacitet. Bestyrelsen understreger vigtigheden af brugerinddragelse og påpeger, at Kildebakken ikke indgår i det samlede specialtilbud, hvilket bør kommunikeres klart for at undgå usikkerhed.

Skolebestyrelsen på
Kongsøskolen

Der er stor opbakning til at samle og styrke det specialpædagogiske felt, både for at imødekomme behovet og for at sikre almenskolerne adgang til rådgivning og støtte i en stadig mere kompleks virkelighed. Samtidig understreges det, at indsatsen kræver investeringer, hvilket også fremhæves i rapporten.

Skolebestyrelsen på
Paradisbakkeskolen

Bestyrelsen ser etableringen af et lokalt behandlings- og specialtilbud som en nødvendighed for at kunne føre børn tilbage til almenområdet. Samlingen af Heldagsskolen og heltidsundervisningen i ”Skolen ved Vibegård” vurderes meningsfuld. Kompetenceudvikling på tværs af skolerne ses som en styrkelse af Fælles Folkeskole Bornholm, men det understreges, at visionen ikke må ende som ”laveste fællesnævner” eller skabe unødigt merbelastning. Endelig vurderes et fælles kompetenceteam (PLT) som en god idé, da det kan samle kompetencerne og styrke den praksisnære faglige sparring med medarbejderne.

Skolebestyrelsen på
Svartingedal skole

Der udtrykkes grundlæggende opbakning til de fire foreslåede tiltag.

Tiltagene ses som vigtige skridt mod mere inkluderende og kvalificerede læringsmiljøer, hvor både almen- og specialområdet

styrkes gennem helhedsorienterede og tværfagligt koordinerede indsatser.

Der understreges samtidig behovet for at prioritere midler til fysiske rammer, herunder istandsættelse og inspirerende udeområder ved Skolen ved Vibegård, da disse er afgørende for at realisere handleplanens mål om inklusion og pædagogisk fleksibilitet.

Afslutningsvis anbefales det, at de fysiske rammer tænkes ind i de politiske og økonomiske prioriteringer, så udviklingen understøttes både organisatorisk, fagligt og fysisk.

Skolebestyrelsen på Skolerne i Rønne

Skolebestyrelsen anerkender de gode intentioner i høringsmaterialet, men udtrykker bekymring for, om der er afsat tilstrækkelig tid og ressourcer til at gennemføre de store forandringer, herunder etablering af et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud på Skolen ved Vibegård. Der peges desuden på en konflikt mellem forslagene om kompetenceudvikling og opbygning af et fælles PLT-team og de spareforslag, der reducerer netop de nødvendige ressourcer. Endelig bemærkes det, at skolebestyrelsen ikke var beslutningsdygtig ved behandlingen af høringsmaterialet.

Bestyrelsen er overordnet positiv overfor, at Skolen ved Vibegård kan tilbyde målgruppen det nødvendige specialpædagogiske tilbud og anerkender det voksende behov blandt børnene. De ser fordel i at samle kompetencerne på skolen for at skabe synergier og erfaringsudveksling til gavn for eleverne.

Ungdomsskolens bestyrelse.

Samtidig udtrykker bestyrelsen bekymring for den usikkerhed og utryghed, som flytteprocessen skaber for elever, forældre og medarbejdere. De er også bekymrede for, om de fysiske rammer ved Vibegård er tilstrækkelige til den store og komplekse elevgruppe samt det nødvendige personale.

Bestyrelsen støtter muligheden for at udsluse elever tilbage til almenområdet, ønsker at bevare den positive pædagogiske kultur i Ungdomsskolen, og anbefaler kommunalbestyrelsen at oprette dagbehandlingstilbuddet. De lægger vægt på en god proces med inddragelse af alle parter i beslutningerne.

Handicaprådet

Handicaprådet er bekymret over om der er pladser nok og om der er behandlingspladser nok på behandlingsdelen, til både nuværende og kommende elever.

(Handicaprådets hørings svar kan ses i bilag 1)

Handicaprådet opfordrer til, at man husker at inddrage forældre og personale i processen, så denne ikke forceres.

Endvidere udtrykkes en bekymring om den lokalemæssige kapacitet er tilstrækkelig, herunder antallet af faglokaler.

Ungerådet/Fælles Elevråd

Bornholms Fælles Elevråd (BFE) har på deres møde den 5. september 2025 gennemgået det udsendte materiale vedrørende Udmøntning af Komponentanalyse.

Bornholms Fælles Elevråd synes godt om ideen omkring Skolen ved Vibegård og samlingen i Rønne. Det fælles elevråd er positive omkring, at specialtilbuddene bliver mere ligestillede.

CenterMED i Børn
og Lærings
kommentering

CenterMED bakker op om etableringen af et samlet behandlingstilbud under Heldagsskolen samt de øvrige tiltag. Det fremhæves, at medarbejderne bør inddrages i etableringen af de fysiske rammer, og at der skal afsættes tilstrækkelige midler hertil. Samtidig støttes initiativet om at samle kompetencer og ressourcer i ét fælles team.

Administrationens vurdering og imødekommelse:

Administrationen har vurderet, at oprettelse af Skolen ved Vibegård herunder et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud samt omrokeringen af Ungdomsskolens aktiviteter og heraf ejendomsræssige tilpasninger vil have et omfang, der kræver en særlig grad af styring og koordinering på tværs af organisationen.

For at imødekomme dette, oprettes en organisering på tværs af administrationen. Der udarbejdes en tidsplan, der indeholder udbud, indgåelse af aftaler, projektering, inddragelse af brugerne, gennemførelse af håndværksarbejder, planlægning af flytninger mv.

I forhold til at komme i gang med processen omkring de ejendomsræssige tilpasninger er nødvendigt, at 10. klasse og Erhvervsklasserne fraflytter Vibegårdsvej 5 ved udgangen af skoleåret 2025/2026, da lokalerne skal istandsættes før indflytning af Skolen ved Vibegård.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Udmøntning af Komponentens analyse fase 2

Kommentering fra CenterMED i Børn og Læring

Hans Rømer skolen - Høringssvar

Høringssvar Skolebestyrelsen Kildebakken Komponentens analyse 2

Kongeskær skolens høringssvar Komponent fase 2 - 250812 (002)

Paradisbakkeskolens høringssvar - Udmøntning af Komponentens analyse fase 2 (002)

Skolerne i Rønne - Udmøntning af fase II

Svartingedal Skole -Høringssvar Komponent fase 2

Ungdomsskolen - Høringssvar vedr politiske sager

Høringssvar Bornholms Fælles Elevråd - Skolen ved Vibegård, Erhvervsklasser, Ungdomsskolens aktiviteter

Heldagsskolens Høringssvar om Skolen ved Vibegård

Punkt 13: Flytning og udfasning af erhvervsklasserne

25/17168

Sagsgang

Børne- og Skoleudvalget indstiller

Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget orienteres

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Kommunalbestyrelsen besluttede d.26.06.2025, at sende administrationens anbefaling om at flytte erhvervsklasserne under Ungdomsskolens Heltidsundervisning til Hans Rømer Skolen og at sende en udfasning af skoletilbuddet i høring. Udfasningen foreslås på baggrund af, at der er overlap mellem elevgruppen i erhvervsklasserne og i den kommende og lovpligtige juniormesterlæreordning. Det vil sige elever, der profiterer af en praksisnær undervisning med fokus på værksteder og praktik.

Dette dagsordenspunkt samler op på de indkomne høringssvar vedrørende den fremlagte anbefaling om at flytte erhvervsklasserne under Ungdomsskolens Heltidsundervisning til Hans Rømer Skolen og at sende en udfasning af skoletilbuddet i høring.

Dette skal danne grundlag for en beslutning om fremtiden for erhvervsklasserne i Bornholm Regionskommune.

Indstilling

Direktionen indstiller til Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget

- sagen til orientering

Direktionen indstiller, at

- Administrationens anbefaling om at flytte erhvervsklasserne under Ungdomsskolens Heltidsundervisning til Hans Rømer Skolen, og at udfase skoletilbuddene E8 og E9, erhvervsklasserne godkendes.

Beslutning Erhvervs-, Bolig- og Beskæftigelsesudvalget den 23-09-2025

Orientering givet.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 23-09-2025

Indstillingen anbefales.

Sabine Nicoline Lyngberg kan ikke medvirke.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Der er indkommet 8 høringsvar. Alle folkeskoler på Bornholm, undtaget Heldagsskolen, samt Fælles Elevråd og Handicaprådet, har indgivet deres høringsvar. (Bilag 1).

Flytning og udfasning af erhvervsklasserne

Flytningen af erhvervsklassen til Hans Rømer Skolen fra skoleåret 2026/27 vurderes overvejende positivt. Flere skolebestyrelser tilkendegiver ligeledes, at det er positivt, at nogle af midlerne fra erhvervsklasserne bruges til at styrke Juniormesterlærerordningen.

Det kan styrke samarbejdet og erfaringsudvekslingen mellem tilbuddene, og den fælles placering på skolen kan samtidig understøtte en god overgangsperiode.

Fælles Elevråd og de øvrige skolebestyrelser, som ikke er blandt de mest berørte på Ungdomsskolen, 10.klasseskolen og Hans Rømer Skolen, støtter generelt både udfasning og flytning af erhvervsklasserne, da målgruppen i høj grad overlapper med juniormesterlæreordningen, og begge tilbud tilbyder praksisnær undervisning med fokus på værksteder og praktik.

Stor bekymring hos Ungdomsskolen, 10. classeskolen og Hans Rømer Skolen

Skolebestyrelserne ved Hans Rømer Skolen, Ungdomsskolen og 10.klasseskolen udtrykker stor bekymring for både økonomi, prioritering af ressourcer og elevernes tryghed i forbindelse med udfasning og flytning af erhvervsklasserne.

På trods af at Hans Rømer skolen, ser faglige fordele i at samle kompetencer, understreges det, at økonomien og børnenes tryghed er afgørende. Hans Rømer skolen foreslår at det overvejes, at flytningen ikke sker, men at erhvervsklasserne udfases på nuværende matrikel.

Der er særlig bekymring for kvaliteten og muligheden for at drive juniormesterlæreordningen og overtage erhvervsklassernes funktioner uden yderligere tilførsel af ressourcer.

Hvis erhvervsklasserne udfases, ønskes der generelt fra skolebestyrelser over hele øen og fælles elevråd særlig opmærksomhed på prioritering af ressourcer, så juniormesterlære-ordningen kan skabe et godt tilbud og varetage de funktioner, erhvervsklasserne hidtil har dækket.

Høringspart

Høringsvar

Hans Rømer Skolen	Skolebestyrelsen ved Hans Rømer Skolen udtrykker stor bekymring for både økonomi og elevernes tryghed i forbindelse med udfasning og flytning af e-klasserne. De påpeger, at ekstraudgifter til transport, arbejdstøj, sikkerhedssko og forløb på campus ikke kan dækkes af almindelig tildeling, og at ekstra bevilling bør følge eleverne ved en flytning, så skolens nuværende budget ikke belastes. Flytning af elever vurderes som risikabel, især for sårbare børn, og bestyrelsen foreslår derfor, at udfasningen overvejes på nuværende placering. Selvom de ser faglige fordele i at samle kompetencer, understreges, at økonomien og børnenes tryghed er afgørende.
Heldagsskolen	Høringsvar ikke indkommet.
Kildebakken	Der bør udvises opmærksomhed på, at ingen i målgruppen kommer til at falde mellem to stole. Skolebestyrelsen tager det til efterretning, og har ikke yderligere kommentarer, da erhvervsklasserne ikke er et tilbud, der er målrettet Kildebakkens unge.
Kongeskærs skolen	Skolebestyrelsen på Kongeskærs skolen ser positivt på forslaget og vurderer, at elevgruppen fra E8 og E9 kan indgå i juniormesterlære. De har forståelse for en flytning til Hans Rømer Skolen, men peger på, at en placering i Campusområdet i Rønne ville være mest ideel pga. samarbejde med erhvervsuddannelserne.

Paradisbakkeskolen	Skolebestyrelsen anbefaler at samle erhvervs- og juniormesterlærerklasserne på samme skole fra skoleåret 26/27.
Svartingedal skole	Skolebestyrelsen tager flytningen og udfasningen til efterretning og bemærker, at målgrupperne i så høj grad overlapper, at det ikke virker meningsfyldt at bevare begge tilbud. Det vurderes positivt, at midler fra erhvervsklasserne bruges til at styrke Juniormesterlærerordningen, og at den gradvise udfasning sikrer kontinuitet for eleverne, hvor den fælles placering på samme skole samtidig kan understøtte en god overgangsperiode.
Skolerne i Rønne	Skolebestyrelsen i Rønne støtter udfasningen af erhvervsklasserne og anbefaler, at ressourcer bruges på at styrke juniormesterlære og udvikling af praksisnær undervisning. Da målgruppen i høj grad vurderes at være den samme, bakker bestyrelsen også op om flytningen til Hans Rømer Skolen for at skabe synergieffekter. Det bemærkes dog, at bestyrelsen ikke var beslutningsdygtig på mødet.
Ungdomsskolen og 10.klasseskolen	Skolebestyrelsen anerkender, at erhvervsklasserne og juniormesterlæreordningen i vid udstrækning tilbyder det samme, men bekymrer sig for, at erfaringer fra erhvervsklasserne kan gå tabt ved en hurtig udfasning. Der er også bekymring for, om juniormesterlæreordningen kan rumme de elever, som tidligere har haft gavn af ekstra ressourcer, herunder to-voksen-ordning i erhvervsklasserne. En udfasning uden de rette ressourcer kan medføre serviceforringelse. Hvis valget falder på udfasning, anbefaler skolebestyrelsen, at besparelser først indregnes i overslagsårene, så ekstra støtte kan sættes ind til eleverne, hvis behovet opstår.
Handicaprådet	Det er taget til efterretning.
Ungerådet/Fælles Elevråd	Bornholms Fælles Elevråd bakker op om flytning af erhvervsklasserne til Hans Rømer og forslag om udfasning, da tilbuddene minder om hinanden. De bemærker dog, at flytning og sammenlægning vil kræve ekstra ressourcer.

Med afsæt i omrokeringen af Ungdomsskolens aktiviteter samt oprettelsen af Skolen ved Vibegård, herunder et lokalt behandlings- og specialundervisningstilbud, skal der foretages ejendoms-mæssige tilpasninger. For at gennemføre disse tilpasninger er det nødvendigt, at erhvervsklasserne fraflytter Vibegårdsvej 5 ved udgangen af skoleåret 2025/2026, da lokalerne skal istandsættes inden Skolen ved Vibegård kan flytte ind.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Høringssvar - Kildebakken

Høringssvar - Kongeskærskolen

Høringssvar - Paradisbakkeskolen

Høringssvar - Skolerne i Rønne

Høringssvar Bornholms Fælles Elevråd - Skolen ved Vibegård Erhvervsklasser Ungdomsskolens aktiviteter

Høringssvar Hans Rømer Skolen

Høringssvar Svartingedal Skole

Punkt 14: Anlægsbevilling til Børnehuset Vildanden. Renovering af toiletter og legeplads

25/17399

Sagsgang

Børne- og Skoleudvalget orienteres

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Børnehuset Vildanden, som er beliggende på Andreas Riis Vej 2 i Rønne, skal renoveres og pengene hertil er afsat i budgettet. Det er i budgetforliget for 2026 besluttet, at det i 2026 afsatte rådighedsbeløb udskydes med et år.

Med et års forskydning af budgettet i 2026 til 2027 vil det være nødvendigt at se på, om arbejder, som er planlagt i 2025 skal gennemføres, eller om de samlede arbejder bør periodiseres. Det er samtidig vurderet, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at foretage mindre arbejder i 2025 eller 2026 for at forbedre de fysiske rammer for børn og medarbejdere, i og med der vil være en længere periode, indtil den varige løsning er udført.

For at opnå en mere hensigtsmæssig indretning og drift er der vurderet et behov for at igangsætte anlægsarbejder til legepladsredskaber, toilet-/puslefaciliteter, legepladsfaciliteter mv. i Børnehuset Vildanden for 1,1 mio. kr.

Center for Trafik, Ejendomme og Drift søger på den baggrund om en anlægsbevilling på 1,1 mio. kr. til disse arbejder, idet udgiften finansieres af allerede afsatte driftsmidler. Midlerne skal ikke bruges til genhusning af børn i pavilloner som oprindeligt planlagt.

.Anlægsbevilling til næste fase i renoveringen fremlægges i en kommende sag.

Indstilling

Direktionen indstiller til Børne- og Skoleudvalget

- Sagen til orientering

Direktionen indstiller, at

- de fremskudte renoveringsarbejder i Børnehuset Vildanden igangsættes, idet de bevillingsmæssige konsekvenser godkendes, jf. afsnittet økonomiske konsekvenser.

Beslutning Børne- og Skoleudvalget den 23-09-2025

Orientering givet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

For at skabe bedre rammer for Børnehuset Vildandens børn og personale søges en anlægsbevilling til at foretage forskellige renoveringer / forbedringer, samt etablere aktivitetsmuligheder på legepladsen. Arbejderne vil bidrage til at fastholde Børnehuset Vildanden som et attraktivt dagtilbud, indtil den planlagte helhedsrenovering kan gennemføres.

Der søges i denne sag om en anlægsbevilling på 1,1 mio. kr. til:

- Renovering af toiletforhold og puslefaciliteter
- Renovering og udvidelse af legeplads
- Etablering af et indelukket område til vuggestuebørn

Der vil på et senere tidspunkt blive ansøgt om en anlægsbevilling indenfor de allerede afsatte midler til de resterende arbejder.

Udbudsform og tidsplan

Entreprisearbejderne udbydes i fagentrepriser i henhold til tilbudsloven.

Arbejdet kræver ikke rådgiverydelser og vil således ikke være i strid med udbudsloven.

Projektet forventes opstartet ved udgangen af 2025 og vil vare i ca. to måneder.

Afsatte midler

Nedenstående tabel viser, at der samlet er budgetlagt med 17,66 mio. kr. til renovering af Børnehuset Vildanden inkl. produktionskøkken.

Anlæg, Børnehuset Vildanden, renovering/nyt børnehus i Rønne	Se bilag
Anlæg, Børnehuset Vildanden, etablering af produktionskøkken	Se bilag
Drift, genhusning af børn i pavilloner	Se bilag
Afsatte midler til brug for finansiering i alt	17.660.400 kr.

Udgiften på 1,1 mio. kr. til renoveringsarbejder kan finansieres af de allerede afsatte driftsmidler, da disse ikke skal bruges til genhusning af børn i pavilloner som oprindeligt planlagt – se også økonomiafsnittet. Den pågældende opgave omfatter alene udførelse af byggearbejder og indeholder ikke rådgiverydelser. Der er således ikke tale om en tjenesteydelseskontrakt, og opgaven er ikke omfattet af Udbudsloven. Kommunen følger reglerne i Tilbudsloven ved indhentning af tilbud

Der er tale om fremskudte arbejder for at fremme en mere hensigtsmæssig indretning og drift og som ville skulle udføres på et senere tidspunkt.

Anlægsoverslaget, der er vedlagt som lukket bilag 1, kan specificeres på nedenstående hovedposter, og er baseret på erfaringspriser fra tidligere tilsvarende projekter.

Anlægsoverslag, budget i hele kroner

Håndværkerudgifter, fremskudt renovering	Se bilag
Variable omkostninger, uforudsete udgifter	Se bilag
Omkostninger	Se bilag
Intern projektstyring, 1,5 pct. af anlægssum*	Se bilag
Byggeadministration, Dalux	Se bilag
Samlede anlægsudgifter (afrundet)	1.100.000 kr.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift søger om en anlægsbevilling til projektet.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. anlæg

Sagen medfører, at der skal gives en anlægsbevilling på 1.100.000 kr. til fremskudte renoveringer af Børnehuset Vildanden (tabel 1).

Tabel 1 Ny anlægsbevilling (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Ny bevilling
NMPU	TED	Børnehuset Vildanden, renovering	Udgift	1.100.000
Ny anlægsbevilling i alt				1.100.000

Der skal gives tillægsbevillinger til rådighedsbeløb på henholdsvis 300.000 kr. i 2025 og 800.000 kr. i 2026. Udgiften på i alt 1.100.000 kr. finansieres af driftsbevilling 55 Ejendomme og service, med henholdsvis 300.000 kr. i 2025 og 800.000 kr. i 2026 (tabel 2).

Tabel 2 Tillægsbevilling til rådighedsbeløb/budgetændring (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Budgetår	Budgetår	Konsekvenser i overslagsår		
				2025	2026	2027	2028	2029
Tillægsbevilling / budgetændring:								
NMPU	TED	Børnehuset Vildanden, renovering	Udgift	300.000	800.000	0	0	0
Finansiering:								
NMPU	TED	Driftsbevilling 55, Ejendomme og service	Udgift	-300.000	-800.000	0	0	0
I alt				0	0	0	0	0
Kassebeholdningen *				0	0	0	0	0

* + = foregelse af kassebeholdningen og - = forbrug af kassebeholdningen.

Der blev i aftalen om budget 2024 afsat budget til etablering af et nyt børnehus i Rønne, herunder også driftsmidler til leje af pavilloner til genhusning af Vildandens børn i forbindelse med den planlagte renovering.

Men efterfølgende købte kommunen bygningerne "Vildanden" og "Penalhus Øst" på tidligere Østre Skole, hvorved Penalhuset kan benyttes til genhusning af børnene i anlægsfasen i stedet for den oprindeligt planlagte pavillonløsning.

Af de afsatte midler til leje af pavilloner blev 440.000 kr. anvendt som medfinansiering til købet af bygningerne. De resterende afsatte driftsmidler, som kan finansiere denne fremskudte renovering, udgør i alt 1.100.000 kr., idet der er afsat

300.000 kr. i 2025 og 800.000 kr. i 2026. Midlerne er afsat under bevilling 55 Ejendomme og service.

Punkt 15: Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård

25/15379

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Center for Miljø, Plan og Kultur søger om en anlægsbevilling til den videre udvikling af Dams Gård, som del af Statens Forsøgsordning for frie bymidter. Forsøgsordningens formål er at skabe mere liv i Rønne bymidte.

Projektperioden for Forsøgsordningen for frie bymidter løber jf. bekendtgørelsen fra midten af 2024 til slutningen af 2029 med endelige regnskabsaflæggelse og evaluering i 2030.

Der ansøges i denne sag om midler til visionsoplæg, administration og evaluering i perioden 2025-2027.

Der kører to andre dagordenspunkter parallelt med denne.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- *Anlægsbevilling 1: Udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård* igangsættes, idet de bevillingsmæssige konsekvenser godkendes, jf. afsnittet økonomiske konsekvenser.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Projektudviklingen af Dams Gård som multifunktionelt kulturhus, der delvist finansieres gennem Statens Forsøgsordning for frie bymidter, indeholder projektledelse, inddragelse af interessenter, målinger af udviklingen af bylivet i Rønne, samt udarbejdelse af en midtvejs- og en slutevaluering.

Baggrunden for udarbejdelsen af et visionsoplæg er, at Rønne har behov for et multifunktionelt hus i tidssvarende rammer, der kan understøtte fællesskab, kreativitet og byens identitet. Kommunen ejer en eksisterende bygning, Dams Gård, som har potentiale til at blive omdannet til et moderne og levende sted – til gavn for borgere i alle aldre, lokale foreninger, øens kulturinstitutioner og -skabere.

Oplægget skal danne grundlag for en fremtidig politisk beslutning og for potentiel ekstern finansiering fra fonde og puljer.

Indhold i visionsoplægget

Visionsoplægget skal udarbejdes af et rådgiverteam med erfaring i kulturbyggerier. Udarbejdelsen af et samlet visionsoplæg for Dams Gård foreslås at tage udgangspunkt i en målsætning om at skabe et multifunktionelt hus, som vil kunne opfylde mange af de behov, som kommunen har fået kendskab til i den forløbende dialogproces, som er beskrevet i sagen: Forsøgsordning for frie bymidter etape 1 – Dams Gård i indeværende sagsgang. Det har i perioden vist sig, at behov løbende ændrer sig, og det er derfor administrationens forslag at visionen tager afsæt i, at bygningen ad åre netop bør kunne anvendes af forskellige brugergrupper og forskellige offentlige aktiviteter, der understøtter bylivet, kultur med videre.

Oplægget skal som minimum indeholde:

- Scenarioudvikling: Udvikling af et scenarie for husets fremtidige brug og rolle i byen med særligt fokus på at skabe et multifunktionelt hus.
- Rumlige skitser: Visualisering af mulige ombygninger og indretninger i det eksisterende hus.
- Interessentinddragelse: Præsentation og kvalificering af visionsoplæg for borgere og foreninger som benytter Dams Gård i dag, kulturaktører i Rønne og politiske udvalg m.fl.
- Økonomisk overslag: Foreløbig vurdering af ombygningsomkostninger, drift og mulige finansieringskilder.

Perspektiv og gevinster

Et nyt multifunktionelt hus kan blive et samlingspunkt for byen, tiltrække nye brugergrupper og skabe værdi både kulturelt, socialt og økonomisk. Et professionelt visionsoplæg er afgørende for at:

- Skabe politisk og folkelig opbakning
- Ansøge fonde og eksterne puljer
- Træffe et velfunderet valg for den kommunale investering

Øvrige projektudgifter

Foruden selve visionsoplægget indeholder projektudviklingen også udgifter til projektledelse, evaluering og revision i perioden 2025-2027, jf. tabel 1.

Tabel 1: Projektudgifter	2025	2026	2027	I alt
Visionsoplæg, Projekt START*	150.000			150.000
Projektlønninger	265.000	850.000	850.000	1.965.000
Interessentinddragelse, møder, indvielser og rejser	10.000	10.000	10.000	30.000
Evaluering			50.000	50.000
Revision		15.000	15.000	30.000
Projektudvikling i alt	425.000	875.000	925.000	2.225.000

* Projekt START er et samarbejde mellem Arkitektforeningen og Dreyers fond. De bidrager med 190.000 kr., der betales direkte af Arkitektforeningen. Den samlede sum for visionsoplægget udgør derved 340.000 kr.

Projektlønninger er forudsat med en fuldtidsstilling til projektudvikling og -proces, samt et mindre årligt beløb til understøttelse af projektet fra fagcentrene. Alle projektlønninger vedr. Dams Gård bliver samlet i ét projekt for at sikre et overblik.

Evaluering og årlig revision af Forsøgsordning for frie bymidter er et krav fra staten, som ikke kan fraviges.

Denne anlægsbevilling forventes på sigt at skulle forhøjes til at omfatte administration, evaluering og revision for årene 2028-2030.

Økonomiske konsekvenser

Center for Miljø, Plan og Kultur søger om anlægsbevillinger til Projektudvikling af Dams Gård.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. anlæg

Sagen medfører, at der skal gives en anlægsbevilling (udgift) på 2.225.000 kr. til renoveringsarbejder i Dams Gård, Rønne og en anlægsbevilling (indtægt) på -1.335.000 kr. vedr. refusion fra Statens Forsøgsordning for frie bymidter (tabel 1)

Tabel 1 Nye anlægsbevillinger (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Ny bevilling
NMPU	MPK	Projektudvikling af Kulturhuset i Dams Gård	Udgift	2.225.000
NMPU	MPK	Projektudvikling af Kulturhuset i Dams Gård, tilskud	Indtægt	-1.335.000
Nye anlægsbevillinger i alt				890.000

Sagen medfører også, at der skal gives en tillægsbevilling til rådighedsbeløb på 425.000 kr. i 2025 og på 875.000 kr. i 2026 og at der afsættes rådighedsbeløb på 925.000 kr. i 2027 til projektudgifterne. Der skal tillige gives en tillægsbevilling på -667.500 kr. i 2026 og afsættes rådighedsbeløb på - 667.500 kr. i 2027 til tilskud til projektet. Nettoudgiften på 890.000 kr. finansieres af de afsatte midler til Byens Hus/Torv på tværs. Der er afsat i alt 14.417.500 kr. Projektet balancerer over årene 2025-2027.

Tabel 2 Tillægsbevilling til rådighedsbeløb/budgetændring (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Budget år	Budget år	Konsekvenser i overslagsår		
				2025	2026	2027	2028	2029
Tillægsbevilling/budgetændring:								
NMPU	MPK	Projektudvikling af Kulturhuset i Dams Gård	Udgift	425.000	875.000	925.000	0	0
NMPU	MPK	Refusion fra forsøgsordningen for frie bymidter	Indtægt	0	-667.500	-667.500	0	0
Finansiering:								
NMPU	MPK	Byens Hus/Torv på tværs, Rønne	Udgift	-890.000	0	0	0	0
I alt				-465.000	207.500	257.500	0	0
Kassebeholdningen *				465.000	-207.500	-257.500	0	0

* + = forøgelse af kassebeholdningen og - = forbrug af kassebeholdningen.

Punkt 16: Forsøgsordning for frie bymidter, etape 1 - Dams Gård

25/15379

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Formålet med sagen er, at kommunalbestyrelsen beslutter igangsætning af første etape af statens forsøgsordning for frie bymidter, der omhandler udviklingen af Dams Gård. Del af Rønne Bymidtes udvikling. I sagen beskrives indholdet af etape 1:

- Udarbejdelse af et visionsoplæg for Dams Gård
- Fortsat projektledelse af Rønne Byudvikling i 2025 og 2026, inkl. ekstern rådgivning
- Renovering af tag, vinduer og facade på Dams Gård i Rønne

Sideløbende med denne sag behandles også to anlægsbevillingssager på nærværende møde "*Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård*" samt "*anlægsbevilling til renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård*"

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- Dams Gård igangsættes med delvis finansiering fra Forsøgsordningen for frie bymidter.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

I nærværende sag anmodes der om at igangsætte projektet "Dams Gård". I 2024 blev Rønne en del af statens femårige forsøgsordning for frie bymidter på baggrund af en ansøgning, hvori Dams Gård spillede den bærende rolle som nyt kultur- og velfærdscenter.

Formålet med deltagelsen i forsøgsordningen, er at undersøge hvilke tiltag, der kan være med til at skabe mere liv i bymidten. Projektperioden med forsøgsordningen går frem til og med 2029, med endelig regnskabsafklæggelse og evaluering af resultater i 2030.

Rønne kom med i statens forsøgsordning for frie bymidter i oktober 2023, og det indledende forarbejde handlede om at kortlægge rammer, lave den første aktørinddragelse og lave målinger af livet i bymidten på forskellige tidspunkter af døgnet, to gange om året.

I første etape af forsøgsordning for fire bymidter, foreslås det at sætte to sideløbende projekter sættes i gang på Dams Gård. De to projekter lægges op som særskilte anlægsbevillinger på nærværende møde.

- Anlægsbevilling til udarbejdelsen af et visionsoplæg for Dams Gård; Disponering af bygningen med en målsætning om at skabe et multifunktionelt hus, muligheder for brug og synergier samt den årlige drift af bygningen. Derudover

- omfatter projektet nødvendig administration i form af projektledelse og evaluering af forsøgsordningen.
- Anlægsbevilling til renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård.

Forsøgsordning for frie bymidter – Dams Gård, etape 1

I ansøgningen til deltagelse i forsøgsordning for frie bymidter, spillede flytningen af 10. klasse til Dams Gård en bærende rolle. I samspil med husets øvrige aktører; Kulturskolen, forskellige foreninger og det nærtliggende regionale spillested Musikhuzet, var visionen, at Dams Gård skulle danne ramme om et kultur- og velfærdscenter for hele Bornholm, hvor forskellige generationer mødes og er aktive sammen.

Anlægsbevilling til udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård

På grund af ændrede forudsætninger for projektet, (ansøgning til forsøgsordningen inkl. flytning af 10. klasse til Dams Gård vedtaget i KB 25/5-2023), nemlig at regeringen i februar 2025 meldte ud, at 10. klasse nedlægges på landsplan, skal der udarbejdes et nyt visionsoplæg, som skal danne grundlag for en endelig politisk stillingtagen til brug af bygningen, og dernæst en proces, der handler om at tilvejebringe yderligere ekstern finansiering til realisering af projektet.

Udarbejdelsen af et samlet visionsoplæg for Dams Gård skal tage udgangspunkt i et bredt kulturbegreb, der understøtter menneskers engagement og udtryksformer, og en målsætning om at skabe et multifunktionelt hus, som vil kunne opfylde mange af de behov, som kommunen har fået kendskab til i den forløbende dialogproces. Det har i perioden vist sig, at behov løbende ændrer sig, og det er derfor administrationens forslag at visionen tager afsæt i, at bygningen ad åre netop bør kunne anvendes af forskellige brugergrupper og forskellige offentlige aktiviteter, der understøtter bylivet, borgere og besøgenes udfoldelsesmulighed, kulturaktører med videre.

Målet er at skabe en ramme for at bevare og udvikle, opleve og formidle kunst, kultur og aktiviteter med samfundsmæssig relevans. Dams Gård vil være stedet for kulturel tilgængelighed og deltagelse i bred forstand.

Udviklingsprocessen indtil nu

Arbejdet med udviklingen af et nyt kultur- og velfærdscenter går på to ben – et ben der handler om rammen; bygningen og haven, og et ben der handler om indholdet i bygningen. De to dele skaber til sammen en helhed.

Indholdet er mindst lige så vigtigt som selve rammen, for det er fællesskaber og aktiviteter, der giver lyst til at besøge stedet, involvere sig med andre mennesker og være med til at skabe liv i byen.

I løbet af processen er der arbejdet meget med inddragelse af særligt unge mennesker, men også forskellige andre målgrupper, som øens kulturaktører og forskellige sociale- og kulturorienterede foreninger. Et arbejde der har givet værdifulde indsigter, og sørget for at der på forskellige tidspunkter af døgnet er aktiviteter i bygningen. Og ikke mindst er huset blevet åbnet for interesserede, der kunne forestille sig at være aktører i huset eller deltagere i kommende aktiviteter og samarbejder.

Dialogprocessen i de seneste måneder har inddraget diverse kulturaktører, der har været inddragelsesarbejde med de unge, der er tilknyttet det midlertidige projekt, Loftet, og der har været gennemført et aktør- og analysearbejde som et eksternt rådgiverteam udarbejdede i løbet af den nu afsluttede forprojektphase – strategisk udvikling af Rønne.

Anlægsbevilling til renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård

Den gamle købmandsgård Dams Gård i Krystalgade, som har været kommunalt ejet siden 2019, har et utæt tag, og vinduer og døre, der trænger til reparation. Da bygningen er tiltænkt en afgørende rolle både i byen og på Bornholm, er det administrationens vurdering at det er nødvendigt at sætte klimaskærmen i stand. Dette vil sikre værdien af ejendommen.

Et bærende princip for arbejdet med den gamle købmandsgård, er at værne om de arkitektoniske detaljer og kvaliteter som bygningen besidder, og nænsomt sikre bygningens ydre gennem reparation af eksisterende originale vinduer og døre.

Bygningen er placeret i Rønnes gamle del og er omfattet af en bevarende lokalplan, og er markant både på grund af sin størrelse og sine dimensioner.

Den videre proces

Til at gennemføre renoveringen ansøges der om midler til projektudgifterne vedr. i anlægsbevilling nr. 2. med blandt andet de midler som staten stiller til rådighed igennem Rønnes deltagelse i forsøgsordning for frie bymidter.

Baggrund:

Siden 2020, hvor KB på baggrund af den strategiske udviklingsplan for Rønne, vedtog at arbejde for at etablere et kulturhus i Dams Gård, som blev erhvervet af kommunen for 3,7 mio. kr. i 2019, er der blevet undersøgt forskellige muligheder og scenarier for hvordan man kan etablere et kulturhus, -center eller multifunktionelt hus for byens borgere og besøgende i den gamle købmandsgård. I 2020 blev ca. 500 m² taget i brug midlertidigt af Bornholms kulturskole i et ønske om at samle dennes aktiviteter i Rønne på ét sted.

I 2021 reserverede den daværende kommunalbestyrelse 15 mio. kr. i budgettet til projekt Byens Hus/Torv på tværs (kulturhus i Rønne).

I 2023 kom Rønne med statens satsning på byer af Rønnes størrelse (hovedbyer), Forsøgsordning for frie bymidter. I ansøgningen hertil indgik Dams Gård som kultur- og velfærdshus, som den bærende del af indholdet. Med tilsagnet om at deltage i forsøgsordningen fulgte ca. 9,3 mio. kr.

I løbet af 2023 blev yderligere en del af bygningen taget midlertidigt i brug. Der blev lavet plads til ungeaktiviteter på ca. 300 m² og der blev indrettet ca. 350 m² med mødelokaler og toiletter. Det arbejde kostede tilsammen ca. 600.000 kr. Den samlede sum, der på nuværende tidspunkt er tilstede i projektet til Dams Gård er derfor 24,9 mio. kr.

I 2024 blev lov om forsøgsordning for frie bymidter vedtaget i folketinget, på baggrund af de deltagende kommuners forslag om fritagelse fra forskellige typer lovgivning. Formålet med forsøgsordningen er at frisætte byerne til at skabe mere levende bymidter.

I 2025 vedtog folketinget, at 10. klasse fra 2030 skal nedlægges på landsplan, og erstattes af en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, EPX, der skal placeres sammen med bl.a. det almene gymnasium.

Økonomien bag Kulturhuset i Dams Gård.

Statens Forsøgsordning for frie bymidter har en samlet ramme på ca. 130 mio. kr. (2022-priser), der fordeles ligeligt mellem de kommuner, der er udvalgt til at deltage i ordningen. Rammen bliver uddelt i årene 2024-2027.

Bornholms Regionskommune kan derved se frem til at modtage ca. 9,3 mio. kr. + fremskrivning af beløbet i perioden 2024-2027. De tildelte midler fra forsøgsordningen skal matches med kommunale midler i fordelingen 60/40. Kommunen skal således bidrage med 40 % medfinansiering.

Der er tildelt Bornholms Regionskommune midler i 2024 og 2025, der sammen med medfinansieringen på 40% giver 10,73 mio. kr. jf. tabel 1.

Midlerne i 2026 og 2027 skal ansøges i hvert af årene. De angivne beløb i tabel 1 er fremskrevet med 2% årligt i forhold til tildelingen i 2025 og er udtryk for en forventet tildeling.

Tabel 1: Samlede midler i forsøgsordningen

Formål	2024	2025	2026	2027	i alt
--------	------	------	------	------	-------

Forsøgsordningen for frie bymidter	Velfærdscenter	2,51	0,00	0,00	0,00	2,51
Forsøgsordningen for frie bymidter	Fornyelse af bymidter	1,94	1,99	2,03	2,07	8,03
Bornholms Regionskommune	Medfinansiering 40%	2,96	1,33	1,36	1,38	7,03
Finansiering i alt, Forsøgsordning		7,41	3,32	3,39	3,46	17,57

Samlet giver Forsøgsordningen for frie bymidter mulighed for at generere en projektøkonomi på 17,6 mio. kr.

Kommunalbestyrelsen afsatte i budget 2021 i alt 15 mio. kr. som medfinansiering til ”Byens Hus/Torv på tværs” (tidligere arbejdstitel). Restbudgettet er 14,4 mio. kr. i 2025. Medfinansieringen af forsøgsordningen udgør samlet 7,0 mio. kr., hvorved der rester 7,4 mio. kr., som kan benyttes til at matche yderligere fundraising, jf. tabel 2.

Der er således på nuværende tidspunkt en forventet ramme til realisering af Kulturhuset i Dams Gård på i alt 24,97 mio. kr.

De omtalte anlægsbevillinger, der ansøges om parallelt med denne sag, udgør samlet 10,7 mio. kr.

Tabel 2: Samlet forventet økonomi	2025*	2026	2027	i alt
Forsøgsordningen, stat og kommune	10,73	3,39	3,46	17,57
Pulje til Byens Hus/Torv på tværs, restbudget	7,40			7,40
Finansiering i alt	18,13	3,39	3,46	24,97
<i>Ansøgte anlægsbevillinger</i>				
Administration, proces og evaluering	0,43	0,86	0,93	2,22
Renovering af tag, vinduer og facade på Dams Gård.	3,40	5,10		8,50
Anlægsbevillinger i alt	3,83	5,96	0,93	10,72
<i>Rest til realisering af ombygning og aktiviteter</i>	<i>14,30</i>	<i>-2,57</i>	<i>2,53</i>	<i>14,25</i>

* Restbudget fra 2025 forudsættes overført til 2026

De resterende 14,2 mio. kr. kan bruges til realisering af de resultater, der kommer af visionsoplægget, jf. tabel 2. Hvorvidt rammen på 14,2 mio. kr. er tilstrækkelig til reformering af bygningen og igangsættelse af aktiviteter er ikke nærmere belyst på nuværende tidspunkt.

Der er derved en risiko for at kommunen ikke fremadrettet vil have tilstrækkelig finansiering til at gennemføre en større ombygning af bygningen ud over det foreslåede renoveringsarbejde af tag, vinduer og facade på Dams Gård. Den foreslåede renovering er med til at sikre værdien af ejendommen, idet det vurderes at være en risiko at forsætte med at undlade at renovere bygningens klimaskærm.

De tildelte midler fra forsøgsordningen i 2024 og 2025 skal senest 31. december 2025 være besluttet anvendt til bestemte formål i henhold til reglerne for forsøgsordningen. Såfremt dette ikke er sket, vil midlerne gå tilbage til staten til fornyet fordeling blandt de deltagende kommuner i 2026.

Økonomiske konsekvenser

Denne sag igangsætter projektet "Dams Gård", der er delvist finansieret af Statens Forsøgsordning til frie bymidter.

Der ansøges om anlægsbevillinger for samlet 10,7 mio. kr. i de to sager, hvormed de tildelte midler fra Forsøgsordningen til frie bymidter i 2024 og 2025 inkl. medfinansiering bliver anvendt.

De afledte økonomiske konsekvenser fremgår af de to separate anlægsbevillinger, der kører parallelt med denne sag.

Punkt 17: Anlægsbevilling til tag, vinduer og facader på Dams Gård

25/15379

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Center for Miljø, Plan og Kultur søger, i samarbejde med Center for Trafik, Ejendomme og Drift, en anlægsbevilling til renovering af tag på bygningen parallelt med Krystalgade, samt til renovering af vinduer og facader.

Renoveringen er en del af det samlede projekt om at få mere liv i Rønne bymidte, der støttes af statens Forsøgsordning til frie bymidter. Der kører to andre dagordenspunkter parallelt.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

a) *Anlægsbevilling 2: Tag, vinduer og facader på Dams Gård renoveres* igangsættes, idet de bevillingsmæssige konsekvenser godkendes, jf. afsnittet økonomiske konsekvenser.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Bygningen Dams Gård i Krystalgade er en betydningsfuld del af Rønnes centrum, da bygninger af den størrelse og med den type store og højloftede rum er sjældne på hele Bornholm. Den har potentiale til at blive et centralt beliggende multifunktionelt hus, med afgørende betydning for udviklingen af Rønnes bymidte.

Bygningen står over for væsentlige vedligeholdelsesopgaver, herunder renovering af tagflade på bygningen parallelt med Krystalgade, samt for reparation af vinduer og døre og facader.

Uden passende og rettidig vedligeholdelse, vil bygningens tilstand forværres, hvilket vil forringe værdien af ejendommen, idet det vurderes at være en risiko at forsætte med at undlade at renovere bygningens klimaskærm.

Det vil også påvirke bygningens arkitektoniske værdi, som en af Rønnes bemærkelsesværdige bygningsværker.

Det foreslås derfor at igangsætte en renovering af tagfladen, som ligger parallelt med Krystalgade, ligeledes skal vinduer og døre renoveres eller udskiftes.

Finansieringen ønskes tilvejebragt igennem de midler, der er tilgængelige gennem statslige støtteordninger - Rønnes deltagelse i forsøgsordningen for frie bymidter. Dette vil bidrage til at bevare bygningens arkitektoniske karakter og sikre dens funktion og holdbarhed fremover.

Projektets omfang

Tagrenovering omfatter eksisterende tag i henhold til indsatte billede, herunder nødvendig opretning af spær og generel udbedring af tagkonstruktion. Det forudsættes, at eksisterende tagtegl kan genbruges.

Tagarbejdet kræver opsætning af stilladser, hvorfor en renovering af vinduer og døre samt en generel facadegennemgang vil være optimal i samme arbejdsgang.

Her medtages renovering af vinduer i 1. og 2.sals højde samt udbedring af synlige murskader.

Anlægsprojektet forudsætter, at de originale vinduer med forsatsrammer renoveres. Vinduer af denne arkitektoniske karakter og -værdi vil ud fra den nuværende stand, kunne renoveres og bevares med positive effekter for budget og CO2-ramme, sammenlignet med udskiftning til nye vinduer.

Miljøkortlægning og sanering

I forbindelse med renoveringen, skal der foretages miljøkortlægning af skadelige stoffer i berørte og omkringliggende materialer. Det er en klar forventning, at der eksisterer miljøfarlige stoffer indvendig og udvendig i bygningen, der påkræver en større sanering. Dette er vurderet ud fra tidsperspektivet for bygningens opførelse samt gennemgribende renoveringer og branchens generelle erfaring.

Da renoveringen primært består af udvendige arbejder og tag, anbefales det for det samlede videre projekt at udføre kortlægning og sanering af indvendige områder samtidig

Økonomiske konsekvenser

Center for Miljø, Plan og Kultur søger om anlægsbevillinger til Renovering af tag, vinduer og facader i Dams Gård, Rønne.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. anlæg

Sagen medfører, at der skal gives en anlægsbevilling (udgift) på 8.505.000 kr. til renoveringsarbejder i Dams Gård, Rønne og en anlægsbevilling (indtægt) på -5.103.000 kr. vedr. tilskud fra Statens forsøgsordning for frie bymidter (tabel 1)

Tabel 1 Nye anlægsbevillinger (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Ny bevilling
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Udgift	8.505.000
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Indtægt	-5.103.000
Nye anlægsbevillinger i alt				3.402.000

Sagen medfører også, at der skal gives en tillægsbevilling til rådighedsbeløb på 3.402.000 kr. i 2025 og på 5.103.000 kr. i 2026 til projektudgifterne. Der skal tillige gives en tillægsbevilling til rådighedsbeløb på -5.103.000 kr. i 2026 til tilskud til projektet. Nettoudgiften på 3.402.000 kr. finansieres af de afsatte midler til Byens Hus/Torv på tværs. Der er afsat i alt 14.417.500 kr.

Der er ikke afsat midler til projektledelse i denne sag, da alle midler til projektledelse vedr. Forsøgsordningen til frie bymidter er afsat samlet i anlægsbevilling 1: Udarbejdelse af visionsoplæg for Dams Gård.

Tabel 2 Tillægsbevilling til rådighedsbeløb/budgetændring (i hele kr.)

Udvalg	Center	Projekt	U/I	Budget år	Budget år	Konsekvenser i overslagsår		
				2025	2026	2027	2028	2029
Tillægsbevilling/budgetændring:								
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Udgift	3.402.000	5.103.000			0
NMPU	MPK	Renovering af tag, vinduer og facader på Dams Gård i Rønne	Indtægt	0	-5.103.000	0		0
Finansiering:								
NMPU	MPK	Byens Hus/Torv på tværs, Rønne	Udgift	-3.402.000				0
I alt				0	0	0	0	0
Kassebeholdningen *				0	0	0	0	0

* + = forøgelse af kassebeholdningen og - = forbrug af kassebeholdningen.

Bevillingsmæssige konsekvenser vedr. drift

Der forventes ikke at være yderligere behov for drift i forhold til det nuværende afsatte driftsbudget til bygninger i Dams Gård, Rønne

Punkt 18: Anlægsregnskab for kabellægning af gadebelysning 2024

24/978

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget indstiller

Økonomi- og Klimaudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Formål med sagen

Kommunalbestyrelsen skal godkende anlægsregnskabet for kabellægning af gadebelysning 2024. Projektet er afsluttet i regnskab 2025 med et underskud på 156.080 kr.

Der skal forelægges kommunalbestyrelsen særskilt anlægsregnskab for anlægsarbejder med bruttoudgifter over 2 mio. kr., jf. Kasse- og Regnskabsregulativets bilag 5.4.1.

Indstilling

Direktionen indstiller, at

- anlægsregnskabet for kabellægning af gadebelysning 2024 godkendes, idet underskuddet på 156.080 kr. overføres til den disponible anlægspulje til veje og broer i forbindelse med budgetoverførslerne fra 2025 til 2026.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen godkendte den 29. februar 2024 en anlægsbevilling på 3.500.000 kr. til kabellægning af gadebelysning 2024. Projektet omfattede kabellægning af det luftbårne elforsyningsanlæg til gadebelysning i områderne Klemensker, Nyker, Snogebæk, Sorthat-Muleby, Østermarie, Østerlars og Rønne. Den samlede længde kabellægning udgjorde ca. 4,7 km. Kabellægningen blev udført i samarbejde med Trefor El-net Øst og andre ledningsejere. Projektet forløb planmæssigt og har fulgt Trefor El-net Øst's plan.

Projektet er afsluttet med et underskud på 156.080 kr., der skyldes prisudviklingen på entreprenørmarkedet.

Økonomiske konsekvenser

Center for Trafik, Ejendomme og Drift, Vej, Park og Anlæg, har gennemført projektet i overensstemmelse med projektbeskrivelsen og anlægsbevillingen forelagt kommunalbestyrelsen den 29. februar 2024.

Tabel 1:

Beløb i hele kroner	Opr. råd.beløb	Forbrug 2024	Forbrug 2025	Samlet forbrug
Entreprise	3.500.000 kr.	1.751.866 kr.	1.904.214 kr.	3.656.080 kr.

I alt	3.500.000 kr.	1.751.866 kr.	1.904.214 kr.	3.656.080 kr.
--------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Tabel 2:

Beløb i hele kroner	Anlægsbevilling	Rådighedsbeløb	Samlet forbrug	Underskud
I alt	3.500.000 kr.	3.500.000 kr.	3.656.080 kr.	-156.080 kr.

Jf. tabel 2 udviser anlægsregnskabet et underskud på 156.080 kr., som forventes overført til den disponible anlægspulje til veje og broer i forbindelse med sagen om budgetoverførsler fra 2025 til 2026.

Bilag

Bilag 1 - Anlægsbevilling til kabellægning af gadebelysning 2024 - KB 29.02.2024 pkt. 15

Punkt 19: Orientering om budgetopfølgning BAT pr. 31/7 2025

24/9511

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Formål med sagen

I sagen gives en status på budgettet for 2025 pr. ultimo juli 2025.

Forbruget på udgiftssiden er pr. juli 2025 er godt 2 mio. kr. bedre end på samme tid i 2024.

Dermed er det lykkedes at få nedbragt forbruget. Det opsatte mål i genopretningsplanen for 2025 nås dog ikke.

Forventningen til 2025 er siden april forværret med ca. 0,3 mio. kr. Blandt andet kommer kørsel i forbindelse med folkemødet ud med et underskud på 0,1 mio. kr. i forhold til budgettet.

Der er i sagen indlagt en status på indtægter pr. ultimo august, da det i forhold til sagsfrist har været muligt at medtage denne måned på indtægtssiden. Udgifter er opgjort pr. juli.

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

Den samlede budgetopfølgning for BAT ultimo juli 2025 viser, at der fortsat ligger et stykke arbejde for at komme helt i mål med at bringe budgettet i balance.

Målet i afdragsplanen for 2025 var dels at få bragt balance i budgettet dels at få afdraget 0,4 mio. kr. af det overførte underskud.

Forventning for 2025 før genopretningsplan -5,2 mio. kr.

Mål for 2025 jf. afdragsplanen +0,4 mio. kr.

Forventning for 2025 pr. 31/7 -0,5 mio. kr.

Der er i 2025 arbejdet med indarbejdelse af genopretningsplanen og der er sat ny køreplan i værk og der sættes nye elbusser i drift. På nuværende tidspunkt forventes et merforbrug i indeværende år på 0,5 mio. kr., som øger det samlede underskud, der skal afdrages over de kommende år.

Der kan ses en reduktion i de samlede udgifter pr. juli måned 2025 sammenlignet med 2024 pr. juli. Dermed er der opnået en effekt af de iværksatte tiltag. Blandt andet har al planlagt egenkørsel været gennemført med egen bemanning. Der arbejdes fortsat med bemanningen til den nyeste køreplan. Rute 7/8 kører kun i sommerperioden – frem til 27/9 og effekten af den nye køreplan i oktober-december følges løbende. Erfaringen fra de sidste 8 måneder af 2025 kan bruges til den nærmere budgetlægning for 2026

Udfordringer med de først modtagne elbusser har medvirket til, at der ikke har kunnet hentes den indlagte forventede effektivisering på driften fra disse i år.

De seneste fem elbusser er nu modtaget og dermed vil de kommende måneder komme til at vise effekten af disse på blandt andet samlet brændstofforbrug.

På indtægtssiden er der ultimo august bogført indtægter for 17,5 mio. kr. ud af et budget på 28 mio. kr. Indtægterne i september-december 2024 var på 10 mio. kr. Det er forudsat at indtægterne vil følge budgettet.

I bilaget er der en nærmere gennemgang af hovedposterne i budgettet pr. 31/7 og grafer over de største grupper af billettyper.

Der fremlægges næste gang en budgetopfølgning pr. 31/10.

Status på afdragsplan

Forventet akkumuleret underskud ultimo 2025: - 10 mio. kr.

Oversigt over genopretningsplan 2026-2028

År	Afdrag jf. økonomisk genopretningsplan
2026	1,6 mio. kr.
2027	3,6 mio. kr.
2028	3,6 mio. kr.

Status ultimo 2028 -1,2 mio. kr.

Underskuddet i 2024 var større end forudsat i genopretningsplanen og samtidig nås målet for 2025 ikke helt. Det betyder, at der i gennemsnit skal afdrages 0,4 mio. kr. mere hvert af de følgende tre år for at nå målet om at have afviklet underskuddet ved udgangen af 2028.

I løbet af efteråret og frem til årsskiftet vil der blive udarbejdet en nærmere prognose for 2026 baseret på erfaringerne fra 2025, levering af yderligere 10 elbusser og en helårseffekt af køreplanen fra april 2025.

Økonomiske konsekvenser

-

Bilag

Bilag 1 BAT budgetopfølgning pr. juli 2025

Punkt 20: Orientering om tømning af Miljøer sommeren 2025

23/10795

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Formål med sagen

BOFA orienterer om, hvordan den første sommerperiode med tømning af Miljøer er gået.

Indstilling

Direktionen indstiller

- sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Orientering givet.

Sagsfremstilling

I alt er der foretaget 2207 tømninger af Miljøer (kuber og nedgravet materiel) i ugerne 28-32. Tømningerne er fordelt på 84 Miljøer. Eftersom sommeren 2025 var den første sommer med den nye affaldsordning, havde BOFA en forventning om, at der ville blive behov for mindre justeringer af kapaciteten, dog uden at vide hvor. BOFA har derfor overvåget kapacitetsudfordringer, som især opstår i weekenderne pga. skiftedage i sommerhusene, og har hver mandag og torsdag eller fredag i sommerferieperioden kørt øen rundt for at analysere udfordringerne med henblik på at foretage eventuelle justeringer.

Kapacitetsudfordringerne omfatter primært restaffald. Nogle steder er enhederne til restaffald blevet fyldt henover weekenden, hvilket har resulteret i at det restaffald, som ikke kunne være i enheden, er blevet stillet ved siden af. Enkelte steder har måger derefter spredt affaldet rundt om Miljøen. BOFA har løst disse udfordringer ved at bytte en enhed til tekstilaffald ud med en til restaffald, så der har været to enheder til restaffald udvalgte steder.

Ved mindre Miljøer bestående af beholdere på hjul, omhandlede udfordringerne også primært restaffald, men derudover også affaldstyperne plast/mad- og drikkekartoner (MDK), samt papir/pap. Udfordringerne blev løst ved at lave en ekstra ugentlig tømning af de pågældende affaldstyper.

Ombytning af tekstil

Ud af 84 Miljøer, har der været behov for at bytte tekstilbeholderen ud med en til restaffald 13 steder. Ombytningen er sket disse steder:

1. Langebjerg, Sandvig
2. Gilbertstræde, Sandkås
3. Tejnvej, Sandkås
4. Jernkaasvej, Gudhjem
5. Boulevarden, Balka
6. Turistvej, Snogebæk
7. Gubbegårdsvej, Dueodde
8. Fyrvejen, Dueodde
9. Sommerodden, Dueodde
10. Østre Sømarksvej, Pedersker
11. Strandvejen, Pedersker
12. Baunevej, Pedersker
13. Vang

Ved at foretage ombygningen, blev kapacitetsudfordringerne løst øjeblikkeligt.

Kommunikation om ombygninger: Ændringerne er registreret på hjemmesiden samt i oversigtskortet over Miljøerne. Borgerne er blevet henvist til nærmeste Miljø med tekstil, hvis de har tekstilaffald, de skal af med.

Tilbagebygning: BOFA skal evaluere hvilke pladser, der fremtidigt vil have behov for en ekstra enhed til restaffald, når alle Miljøer er færdigetablerede, og hvilke, der vil få tekstilenheden tilbage.

Ekstra tømninger af mindre Miljøer på hjul

Ud af 10 Miljøer på hjul, har BOFA bestilt ekstra tømning af rest og plast/MDK, for at forhindre overfyldning ved fire udvalgte steder:

1. Løsebækgade, Allinge
2. Kæmpestranden, Allinge
3. Sænevej, Hammerhavn
4. Strandpromenaden, Sandvig.

Derudover er der i ugerne 28-32 bestilt ekstra tømning af papir/pap tre steder:

1. Løsebækgade, Allinge
2. Kæmpestranden, Allinge
3. Ypnasted, Randkløve

Samarbejde med Fugato og Meldgaard

Samarbejdet med både Fugato og Meldgaard har været rigtig godt henover sommeren. Begge renovatører har ydet en ekstra indsats ift. at holde pladserne rene og kontaktet os, hvis de mente, at der var behov for ekstra tømninger eller oprydning.

Affaldstilsyn

Det kommunale affaldstilsyn inspicerede seks Miljøer sammen med BOFA den 3. juli 2025. Her blev det konstateret, at fire pladser var ryddelige og uden bemærkninger, mens der var mindre problemer med efterladt/henkastet affald ved Miljøen på Tejnvej i Sandkås. Ved Miljøen på Langebjergvej i Sandvig var problemerne med efterladt/henkastet affald større, og der skal gøres en ekstra indsats for at undgå spredning af affald til de omgivende arealer.

Møde med sommerhusudlejningsbranchen

Den 10. september holdt BOFA statusmøde med *Brancheforeningen for feriehusudlejere, Bornholm*, hvor der bl.a. blev evalueret på den første sommer med Miljøer. Brancheforeningen var meget positive ift. sommerens tømninger. De oplyste at de har haft langt færre affaldsrelaterede udfordringer i denne sæson sammenlignet med tidligere sæsoner.

Evaluering

I løbet af efteråret vil BOFA analysere og evaluere sommerens tømninger, for at kunne tilpasse tømningerne for 2026 bedst muligt. Dette til gavn for både borgere, miljøet og økonomien.

Status på Miljøer

På næste udvalgmøde vil BOFA orientere om Miljøernes placering.

Økonomiske konsekvenser

Der har været mindre udgifter til ombytning af enheder til tekstilaffald og restaffald og ekstratømning af rest- og plast/MDK-beholdere, som afholdes af BOFAs ordinære driftsbudget.

Punkt 21: Orientering om muligt samarbejde med BEOF om etablering af solcelle- og batterianlæg på BRKs tage og matrikler

25/15862

Sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres

Formål med sagen

Natur-, Miljø- og Planudvalget orienteres om et muligt kommende samarbejde med Bornholms Energi og Forsyning om opstilling af solcelleanlæg på Bornholms Regionskommunes ejendomme og arealer.

Hensigten med samarbejdet er at undersøge, om det er muligt at skabe en model, som kan give god værdi til Bornholms Regionskommune i form af en besparelse af omkostninger til el, der vil betyde en CO2-reduktion for Bornholms Regionskommune.

Samarbejdet skal give Bornholms Energi og Forsyning de nødvendige rammer for at finansiere og drifte opsætningen på sigt, der som udgangspunktet skal være omkostningsfrit for Bornholms Regionskommune.

Indstilling

Direktionen indstiller

- Sagen til orientering.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Anbefales.

Sagsfremstilling

Center for Trafik, Ejendomme og Drift har siden efterår 2024 været i dialog med Bornholms Energi og Forsyning, om et muligt samarbejde omkring opstilling af solcelleanlæg på udvalgte bygninger tilhørende Bornholms Regionskommune. Ejendomsservice har udarbejdet en bruttoliste af bygninger, som enten vurderes egnede eller som i forvejen har anlæg monteret, hvor det vil være muligt at tilkoble et lagringsbatteri.

Herunder følger en kort opsummering af de væsentligste aftale- og fokuspunkter i et evt. kommende samarbejde:

- Bornholms Energi og Forsyning og Bornholms Regionskommune er fortsat interesserede i at undersøge mulighederne for etablering af solcelle- og batterianlæg på kommunale matrikler.
- Bornholms Regionskommune har fremsendt opdateret bruttoliste med pulje af bygninger, hvorefter Bornholms Energi og Forsyning kan lave en vurdering af de enkelte lokationer.
- Bornholms Energi og Forsyning følger op på juridiske og tekniske spor, for at få afdækket rammerne for en tilfredsstillende forretningsmodel og aftale mellem begge parter.

I forhold til afklaringen af de juridiske/tekniske spørgsmål, er det på nuværende tidspunkt Green Power Denmark, som er i dialog med Energistyrelsen og Energinet med henblik på at få et grundlag for en eventuel kommende samarbejdsaftale og afklare fordeling af omkostninger og værdiskabelse mellem Bornholms Energi og Forsyning og Bornholms Regionskommune.

Bornholms Energi og Forsyning forventes at have en afklaring snarest, hvorefter Bornholms Regionskommune modtager en orientering.

Statuspunkter:

- Bornholms Energi og Forsyning har modtaget opdateret pulje af matrikler fra Bornholms Regionskommune med henblik på at lave individuel vurdering af deres egnethed
- Bornholms Energi og Forsyning har udarbejdet indledende vurdering af omkostninger og værdiskabelse for henholdsvis Bornholms Energi og Forsyning og Bornholms Regionskommune ved etablering af solcelle- og batterianlæg på enkelte lokationer
- Bornholms Energi og Forsyning er i dialog med Green Power Denmark vedr. afklaring af rammevilkår for etablering og tilslutning af anlæg hvor producent og forbruger ikke er den samme, da nuværende vejledninger og bekendtgørelser giver anledning til modsatrettede konklusioner
- Rammevilkår skal afklares inden Bornholms Energi og Forsyning kan præcisere forslag til aftaleforhold og vurderingen af omkostninger og værdiskabelse

Videre proces:

- Bornholms Energi og Forsyning er fortsat i dialog med Green Power Denmark vedr. rammevilkår
- Individuel vurdering af matrikler ift. egnethed til etablering af solcelle- og batterianlæg
- Ved afklaring af rammevilkår kan nærmere tidsplan udarbejdes, og parallelt skal forslag til aftaleforhold præciseres samt vurdering af omkostninger og værdiskabelse

Bornholms Energi og Forsyning forventer at følge op i løbet af 3. kvartal med aktuel status på rammevilkår mm. Når fokuspunkter er tilstrækkeligt afklaret vil udvalget få sagen forelagt igen.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Punkt 22: Gensidig orientering

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Orientering

Gensidig orientering gives.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Orientering givet.

Punkt 23: Sager til høring

Politisk sagsgang

Natur-, Miljø- og Planudvalget beslutter

Indstilling

Sager til høring i Ældre-, Handicap eller Ungerådet.

Beslutning Natur-, Miljø- og Planudvalget den 24-09-2025

Ingen.

Punkt 24: Lukket: Lukket punkt: Anlægsbevilling til anlæg af cykelsti mellem Vibegårds Runddel og Onsbæk i Rønne - Cykelpulje 2025

25/16132

Punkt 25: Lukket: Lukket punkt: Ankesagen omkring "Mad over bål" på Svaneke Havn.

22/598